

Univerzita Karlova v Praze
Filozofická fakulta
Ústav lingvistiky a ugrofinistiky

**Problematika střídání kmenových souhlásek ve
finštině jako druhém jazyce**

**Problems of consonant gradation in Finnish as
a second language**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Petra Kahounová

Praha, 2012

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Fárová, Ph.D.

Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucí diplomové práce Mgr. Lence Fárové, Ph.D. za podporu, cenné připomínky a mnoho odborných rad při vedení diplomové práce.

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citované literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena na Univerzitě Karlově v Praze v knihovně Filozofické fakulty a zpřístupněna pro studijní účely.

V Praze dne 25.5.2012

Anotace

Jméno autora:	Petra Kahounová
Instituce:	Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta Ústav lingvistiky a ugrofinistiky Náměstí Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
Obor:	Finština
Název práce:	Problematika střídání kmenových souhlásek ve finštině jako druhém jazyce
Vedoucí práce:	Mgr. Lenka Fárová, Ph.D.
Počet stran:	65 + 11 stran příloh
Počet příloh:	5
Rok obhajoby:	2012
Klíčová slova:	střídání kmenových souhlásek ve finštině, korpus, analýza chyb, přímé střídání, obrácené střídání, jazyk studenta

Cílem práce je popsat chyby ve střídání kmenových souhlásek v přechodném jazyce studentů finštiny. Finština má složitý systém ohýbání slov ve srovnání s indoevropskými jazyky, proto je potřeba pravidel pro vytvoření správného tvaru. Tato práce má osvětlit, jak se studentům daří aplikovat tato pravidla. Chyby jsem hledala v textech českých a polských studentů a určila jsem, ve kterých typech střídání se jich objevuje nejvíce. Jednotlivé chyby byly rozděleny do skupin podle typu souhláskového spojení.

Pokusila jsem se porovnat, jakých chyb se dopouštějí čeští a polští studenti, které z nich jsou nejfrekventovanější a zda mezi nimi existuje jistá podobnost. Důraz je také kladen na vysvětlení chybných tvarů slov.

Abstract

Author's name: Petra Kahounová

School: Charles University, Prague, Faculty of Arts
Institute of Linguistics and Finno-Ugric Studies
Náměstí Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1

Program: Finnish language

Title: Problems of consonant gradation in Finnish as a second language

Consultant: Mgr. Lenka Fárová, Ph.D.

Number of pages: 65 + 11 pages of attachments

Number of attachments: 5

Year: 2012

Keywords: gradation of consonants in Finnish, corpus, analysis of mistakes, direct gradation, reverse gradation, student's language

The aim of this thesis is to explore and describe mistakes made in the consonant gradation in interlanguage by students of Finnish language. Finnish has a complicated system of inflection in comparison with indoeuropean languages, so it is necessary to know the rules to create the right form of the word. The mistakes were found in czech and polish students' texts and I tried to identify in which types of gradation they are most frequent. Particular mistakes were sorted into groups according to types of consonant clusters.

I compared what mistakes czech and polish students make, which mistakes are the most frequent and if there are some any similarities between these two nations. I focused on explanation of wrong word forms.

OBSAH

1. Úvod.....	9
2. Střídání kmenových souhlásek.....	11
2.1 Finská slabika.....	11
2.1.1 Slovní kmeny.....	11
2.2 Pravidla střídání.....	14
2.2.1 Sufixální střídání.....	15
2.2.2 Radikální střídání.....	15
2.2.2.1 Normální střídání.....	16
2.2.2.2 Obrácené střídání.....	18
2.3 Kontrakce.....	19
2.3.1 Kontrahovaná slovesa.....	21
2.3.2 Kontrahovaná jména.....	21
2.4 Slova bez střídání kmenových souhlásek.....	22
2.5 Teorie o učení cizího jazyka	23
2.5.1 Jazyk studenta.....	25
3. Materiál a metoda.....	26
3.1 Studentský korpus.....	26
3.2 Charakteristika studentů a jejich textů.....	26
3.2.1 Čeští studenti.....	27
3.2.2 Polští studenti.....	28
3.3 Výběr souhláskových spojení.....	28
4. Vlastní analýza.....	31
4.1 Přehled souhláskových spojení u studentů.....	31
4.2 Porovnání materiálu.....	32
4.3 Klasifikace chyb ve střídání u českých studentů.....	33
4.3.1 Zdvojené souhlásky.....	34
4.3.2 Kombinace souhlásek	36
4.3.3 Jednoduché souhlásky.....	40
4.4 Klasifikace chyb ve střídání u polských studentů.....	42
4.4.1 Zdvojené souhlásky.....	42
4.4.2 Kombinace souhlásek	45
4.4.3 Jednoduché souhlásky.....	47
4.5 Výsledky analýzy chyb.....	49

4.5.1 Posesivní sufix.....	51
4.5.2 Problémy obráceného střídání.....	52
4.5.3 Nesprávný základní tvar.....	54
5. Závěr.....	55
6. Yhteenveto.....	58
Seznam zkratk.....	61
Seznam tabulek.....	62
Bibliografie.....	64
Příloha 1.....	66
Příloha 2.....	67
Příloha 4.....	69
Příloha 5.....	70

„Suomen kieli on luonnonraikkaimpia, säännöllisimpiä, helpommin muovautuvia ja soinnukkaimpia kieliä maan päällä. Siinä on mitä kaunein kerakkeiden ja ääntiöiden sopusointu; siinä se on italian kielen veroinen. Siinä ei ole ensinkään noita inhottavia suhuäänteitä eikä noita kovia kurkkuäänteitä, joita tavataan slaavilaisissa kielissä ja lapissa. Siinä on aivan määrätty sointu niinkuin ranskan kielessä. Siinä on useampi muotoja ja vähemmän taivutustapoja ja poikkeuksia kuin latinassa, s.o. suurempia etuja ja vähemmän vaillinaisuuksia. Siinä on tavattoman runsaasti johdannaisia ja yhdistyksiä niinkuin kreikan ja saksan kielissä. Se näyttää siis valinneen ja yhdistäneen mitä parasta on kaikissa muissa Euroopan kielissä.“¹

- Rasmus Rask² (1787 - 1832)

1 Airila 1946: 10-11

2 Dánský filolog a lingvista

1. Úvod

V posledních letech dochází z různých důvodů k nárůstu zájmu o tzv. malé jazyky. Mezi takové patří i finský jazyk, kterým se hovoří na území Finska a částečně i Švédska. Také za poslední desítky let narostl počet cizinců, kteří se s finštinou setkávají každý den, a kterou se učí. Proto je důležité zabývat se možnostmi, jak co možná nejefektivněji postupovat při výuce finštiny.

Cizinci mohou považovat finštinu za jeden z nejtěžších jazyků světa kvůli rozsáhlému gramatickému systému a jazykové vzdálenosti od jiných jazyků. Pro správné časování a skloňování je nutné ovládat bezpečně střídání kmenových souhlásek (*astevaihtelu*). Zvládnutí této oblasti v počáteční fázi výuky je nutným předpokladem pro další postup v učení finštiny. Právě kvůli tomu jsem si za téma této práce vybrala problematiku střídání kmenových souhlásek.

Cílem této práce je analyzovat chyby ve střídání kmenových souhlásek v přechodném jazyce studentů finštiny. V práci bych se chtěla zabývat tím, jakých nejčastějších chyb se studenti dopouštějí při skloňování podstatných a přídavných jmen a při časování sloves. Dále bych chtěla přijít na to, čím by mohly být tyto chyby způsobeny. Na závěr bych chtěla navrhnout způsob, jak postupovat při minimalizaci a konečném odstranění chyb. Tato práce by mohla posloužit studentům při objasnění pojmu střídání kmenových souhlásek a jeho základností.

Přechodným jazykem studentů finštiny se zabývala také Evelina Liski (2006) ve své diplomové práci *Parantuneeko vai huononeeko?*, ve které zkoumala, jak studenti finštiny navracejí časovaná slovesa do jejich základních tvarů. Dotazovanou skupinou byli ruští studenti, jejichž úkolem bylo uvést základní tvar u třech skupin sloves, které byly rozděleny podle stupně obtížnosti. Studenti se také potýkali s problematikou střídání kmenových souhlásek.

Finštinu lze studovat jako druhý nebo jako cizí jazyk. Rozdíl je v tom, kde se finština vyučuje a jakým způsobem výuka probíhá. Finštinu jako druhý jazyk se učí cizinci ve Finsku, v reálných situacích mimo třídu. Finština jako cizí jazyk se vyučuje na 90 zahraničních univerzitách v 30 zemích, a jazykových školách pod dohledem učitele. Bližší informace uvádí Maisa Martin (1999: 157) ve svém článku *Suomi toisena ja vieraaana kielenä* v publikaci

Kielenoppimisen kysymyksiä (Sajavaara – Piirainen-Marsh 1999). Pokud není důležité rozlišení na druhý a cizí jazyk, používá se pouze termín cílový jazyk (*kohdekieli*), k tomu odkazuje zkratka S2 (Martin 1999: 157). Chyby ve střídání mohou dělat i studenti popř. přistěhovalci, kteří žijí ve Finsku a tam se finštinu učí. Někteří čeští i polští studenti, jejichž texty jsem se zabývala, již ve Finsku pobývali, a tam se učili finštinu jako druhý jazyk. Dále jsem proto nerozlišovala mezi druhým a cizím jazykem a finštinou se zabývala v této práci pod zkratkou S2.

Samotná práce je rozdělena do tří částí. První část pojednává o teoretickém pozadí pojmu střídání kmenových souhlásek a popisuje typy střídání. Také v této části jsou stručně nastíněné případy, kdy naopak ke střídání nedochází. Nedílným prvkem této části je také kapitola o teoretickém pozadí přechodného jazyka studenta, protože právě v něm hledám chyby ve střídání. Do druhé části je zařazena metoda, způsob zpracování materiálu a charakteristika zahraničních studentů finštiny a jejich textů. Čtvrtá část se skládá z vlastní analýzy chyb kmenových souhlásek v psaném materiálu českých a polských studentů.

Předpokládám, že na základě dat získaných z analýzy se mi podaří naznačit jakousi pravidelnost a přinést způsob jak minimalizovat tvoření chyb při studiu finštiny. Obtížnějším pro studenty určitě bude časování sloves, která podléhají obrácenému střídání. Těchto sloves není velké množství, proto nebudou studentům tolik známá. Během výuky však není důležité klasifikování chyb, ale jejich předcházení a v případě jejich výskytu pokusit se o jejich definitivním odstranění.

2. Střídání kmenových souhlásek

Střídání kmenových souhlásek je jedním z nejtypičtějších znaků hláskosloví a tvarosloví ve finském jazyce.³ Časově je tento jev datován zhruba do doby prafinštiny, jež se datuje do doby asi 1500 – 500 př. n. l.⁴ Naproti tomu tato tvrzení, podle kterých by střídání kmenových souhlásek patřilo už do hláskového systému ugrofinského nebo uralského prajazyka, nelze považovat za dokázaná, ale ani za nepravděpodobné. Pouze jako na neprokázaný předpoklad se musí pohlížet zároveň na představu, že střídání kmenových souhlásek by se dříve týkalo celého souhláskového systému a dokonce i samohlásek.⁵

2.1 Finská slabika

Slabika ve finštině končí na samohlásku nebo souhlásku. Pokud se na konci slabiky vyskytuje samohláska, jedná se tzv. otevřenou slabiku (*avoin, avoinainen, avotavu*), například ve slovech *ta-pa* 'způsob, zvyk' nebo *ta-lo* 'dům'. Souhláskové zakončení je ve slabice zavřené (*umpinainen, umpitavu*), například *kul-jen* 'jdu, jedu'.⁶ Zavřené jsou také ty slabiky, které v psané podobě končí na samohlásku, ale ve kterých je tzv. *jännöslopuke*⁷.

2.1.1 Slovní kmeny

Pro vytvoření správného tvaru slova při ohýbání je nutné rozlišovat slovní kmeny (*sanavartalot*). Finština je aglutinační jazyk (Lindroos – Čermák 1982: 12), tzn. ke slovnímu kmeni jsou připojovány koncovky (*päätteet*) a znaky (*tunnukset*). Po oddělení těchto koncovek a přípon zůstane slovní kmen: pokud má slovo ve svém kmeni samohlásku, jedná se o tzv. vokálový kmen (samohláskový, *vokaalivartalo*). Tento kmen bývá velmi často totožný se slovníkovým, nominativním tvarem a používá se nejčastěji při tvorbě většiny slovních tvarů. Pokud má slovo v kmeni souhlásky, které se střídají v silném a slabém stupni, má vokálový kmen dvě podoby: silný (*vahva aste*) a slabý (*heikko*). Před otevřenou slabikou stojí silný stupeň a před zavřenou slabikou je stupeň slabý. Slova s tímto kmenem se nazývají

3 Střídání se vyskytuje i v některých nářečích sámštiny, selkupštině a nganasanštině.

4 Lehtikoinen 1995: 69

5 Hakulinen 1968: 51

6 Penttilä 1963: 18

7 *Jännöslopuke* = aspirace, která se v psaném textu nijak neznačí. Je to zbytek po dřívější souhlásce, která byla na konci slova, nejčastěji jí byla souhláska *k* nebo *h*.

jednokmenová.⁸

Některá slova končící v nominativu na souhlásku mají vedle vokálového kmene ještě kmen konsonantní (souhláskový, *konsonanttivartalo*), jedná se o dvoukmenová slova.

Jména mají takový kmen, pokud končí na:

- souhlásku (*l, n, r, s, t*), např. *askel* : *askel+ta*
- koncový ráz: *vuote*^x : *vuodet+ta*
- samohlásku *-i*, jež se ve slovním kmeni změnila na *-e*, před kterým je *h, l, m, n, r, s*:
sieni : *siene+n* : *sien+tä*.

Dvoukmenová slovesa jsou taková, pokud:

- kontrahovaná slovesa (viz 2.3.1), *pelkään* : *pelät+köön*
- dvouslabičný vokálový kmen končí na *e*, před kterým je *l, n, r, s*: *tulen* : *tul+koon*
- dvou- či víceslabičný vokálový kmen končící na *e*: *naureskelee* : *naureskel+koon*.⁹

Tabulka 1: Přehled základních slovních kmenů se střídáním (Karlsson 1982: 54-67)

podstatná jména		vokálový kmen	vokál		konsonantní kmen
			silný	slabý	
končící na -i	<i>käsi</i> 'ruka'		<i>käte-</i>	<i>käde-</i>	<i>kät-</i>
	<i>kieli</i> 'jazyk'	<i>kiele-</i>			<i>kiel-</i>
	<i>tunti</i> 'hodina'		<i>tunti-</i>	<i>tunni-</i>	
	<i>kivi</i> 'kámen'	<i>kive-</i>			
končící na -e	<i>savukke</i> ^x 'cigareta'		<i>savukkee-</i>	<i>savuke-</i>	<i>savuket-</i>
končící na souhlásku	<i>ihminen</i> 'člověk'	<i>ihmise-</i>			<i>ihmis-</i>
	<i>ajatus</i> 'myšlenka'	<i>ajatukse-</i>			<i>ajatus-</i>
	<i>taivas</i> 'bohatý'	<i>taivaa-</i>			<i>taivas-</i>
	<i>avain</i> 'klíč'	<i>avaim-</i>			<i>avain-</i>
	<i>rakkaus</i> 'láska'		<i>rakkaute-</i>	<i>rakkaude-</i>	<i>rakkaus-</i>
	<i>työtön</i> 'nezaměstnaný'	<i>työttömä-</i>			<i>työtön-</i>
	<i>askel</i> 'krok'	<i>askele-</i>			<i>askel-</i>
	<i>olut</i> 'pivo'	<i>olue-</i>			<i>olut-</i>
slovesa					
-a ~ -ä	<i>antaa</i> 'dát'		<i>anta-</i>	<i>anna-</i>	
-at/a ~ -ät/ä	<i>hävitä</i> 'ztratit se'	<i>häviää-</i>			<i>hävit-</i>
-da ~ -dä	<i>saada</i> 'dostat'	<i>saa-</i>			
-ta ~ -tä	<i>nousta</i> 'vstát'	<i>nouse-</i>			<i>nous-</i>
-la ~ -lä, -na ~ -nä, -ra ~ -rä	<i>tulla</i> 'přijít, přijet'	<i>tule-</i>			<i>tul-</i>
	<i>mennä</i> 'jít, jet'	<i>mene-</i>			<i>men-</i>
	<i>purra</i> 'kousat'	<i>pure-</i>			<i>pur-</i>

⁸ VISK §55

⁹ Laaksonen – Lieko 1992: 27-30

- **Užití slabého stupně** (na začátku zavřené slabiky)

- a) ve skloňování jej má:

NOM pl	<i>hatut</i>
GEN sg	<i>hatun</i>
TRANS sg i pl	<i>hatuksi, hatuiksi</i>
INESs sg i pl	<i>hatussa, hatuissa</i>
ELAT sg i pl	<i>hatusta, hatuista</i>
ADES sg i pl	<i>hatulla, hatuilla</i>
ABL sg i pl	<i>hatulta, hatuilta</i>
ALL sg i pl	<i>hatulle, hatuille</i>
ABES sg i pl	<i>hatutta, hatuitta</i>

- b) v časování se vyskytuje v:

1. a 2. sg i pl prés	<i>lähd^hen, lähd^hemme; lähd^het, lähd^hdette</i>
1. a 2. sg i pl prét	<i>lähd^hin, lähd^himme; lähd^hit, lähd^hitte</i>
imp 2. sg	<i>lähd^he</i>
celé pasivum	<i>lähd^hetään, lähd^hettiin, lähd^hettävä, lähd^hetty, lähd^hettäessä¹⁰</i>

- **Střídání silného stupně** (před otevřenou slabikou)

- a) ve skloňování:

NOM sg	<i>hattu</i>
PART sg i pl	<i>hattu, hattuja</i>
ESS sg i pl	<i>hattuna, hattuina</i>
ILL sg i pl	<i>hattuun, hattuihin</i>
KOM	<i>hattuineen</i>

před poses. suffixem (NOM, GEN, AKK)

- b) při časování:

3. sg i pl prés	<i>läht^hee, läht^hevät</i>
3. sg i pl prét	<i>läht^hi, läht^hivät</i>
celý kond prés	<i>läht^hisin, läht^hisivät</i>
celý potenc prés	<i>läht^henee, läht^henemme</i>

¹⁰ Lindroos – Čermák 1982: 22

imp 3. sg	<i>lähteköön</i>
imp 1. – 3. pl	<i>lähtekäämme, lähtekää, lähtekööt</i>
1. INF	<i>lähteä</i>
2. INF	<i>lähtien</i>
3. INF	<i>lähtiemässä, lähtemällä, -ssä, -stä, -ään, -ttä, -n</i>
4. INF	<i>lähteminen</i>
akt partic prés	<i>lähtevä</i>
akt partic perf	<i>lähtenyt</i> ¹¹

2.2 Pravidla střídání

Podle Freda Karlssona (1983: 322) je střídání kmenových souhlásek případně střídání stupňů (*astevaihtelu*) nejpopsanějším jevem v morfologii. To je pochopitelné, protože střídání proniká celou morfologií časování a skloňování. Střídání souhlásek se může týkat všech slovních druhů, které jsou ohebné.

Koskenniemi¹² poukazuje na to, že přibližně ze 70 000 slov uvedených ve slovníku *Suomen kielen kääntheissanakirja* podléhá střídání 15 000 slov: 8 000 podstatných jmen, 1 000 přídavných jmen a 6 000 sloves. Střídání kmenových souhlásek se; týká zhruba 21 % finských slov. Podle *Frekvenčního slovníku*¹³ zhruba třetina z 1 000 nejběžnějších slov jsou slova, která podléhají střídání. Nejvíce existuje slov, ve kterých probíhá střídání souhlásky *-t-* a nejméně je slov se souhláskou *-p-*.¹⁴

Bylo by jednoduché tvořit finská slova, kdyby se všechny koncovky připojovaly jedna za druhou podle určitého vzoru. Připojování koncovek se většinou zkomplikuje, protože velice často dochází k jistým změnám ve slovním kmeni. Střídání je hlásková změna vyskytující se právě ve slovních kmenech a týká se exploziv (*klusiili*) *p*, *t* a *k* (okrajově také *b*, *g*), tehdy pokud je před explozivou znělá hláska čili samohláska nebo znělá souhláska. Ve střídání se mění délka explozivy (*rätti* : *räti*) nebo kvalita (*koti* : *kodin*), v případě samotné explozivy *-k-* její přítomnost (*näky* : *näyn*).

¹¹ Lindroos – Čermák 1982: 22

¹² Karlsson 1983: 323

¹³ Saukkonen 1979

¹⁴ VISK §41

Hlavní pravidlo střídání podle Ikoly (1991: 16) je následující:

otevřená slabika	→	silný stupeň
zavřená slabika	→	slabý stupeň

Hakulinen (1968: 55) rozlišuje dva typy střídání, tzv. radikální, které se týká změn v kmeni slova a tzv. sufixální, jež se týká sufixů (především koncovek a znaků). Karlsson (1983: 323) uvádí stejné rozdělení.

2.2.1 Sufixální střídání

Sufixální střídání (*suffiksaalinen astevaihtelu*, *suffiksiastevaihtelu*¹⁵) není v dnešní finštině pravidlem, ale vzniklé změny při něm se staly morfologickými nebo zlexikalizovaly. U tohoto střídání výskyt silného a slabého stupně nezávisí na přízvučnosti a nepřízvučnosti předešlé slabiky, ale na místě prvku podléhajícího střídání¹⁶, takovými jsou např. koncovka PART *-ta/-tä*. Po přízvučné slabice byl silný (*-ta* nebo *-tä*) a po nepřízvučné slabice, která končí na vokál, slabý stupeň (**-da* nebo **-dä*). Sufixální střídání se netýká slovních kmenů, ale především znaků a koncovek, jejichž místo ve srovnání s přízvučnou slabikou může být odlišné v různých slovních tvarech: *päättä – kalaa* (Penttilä 1963: 136).

2.2.2 Radikální střídání

Existují případy radikálního střídání¹⁷ (*radikaalinen astevaihtelu*), jejichž kontext vpravo je tak odlišný, že je důvod hovořit o třech typech.

1) **Normální střídání** – tím se myslí prototyp, ve kterém se silné stupně základního tvaru zeslabují, například *takki : takissa*, *kulta : kullan*, *kertoa : kerromme*.

2) **Obrácené střídání** – při tomto střídání dochází k zesílení slabého stupně v základním tvaru, například *lude^x : luteen*, *ranne^x : ranteeseen*. Toto střídání se týká pouze jmen, neexistují slovesa, která by v základním tvaru obsahovala zesilující slabý stupeň. Nejčastějšími mluvnickými vzory obráceného střídání jsou *lude^x* a *kirkas'*.

15 Penttilä 1963: 135

16 Hakulinen 1968: 55

17 Lindroos – Čermák 1982: 228

Střídání kmenových souhlásek se stalo morfologickým poté, co původní hláskové změny přestaly mít vliv, slabé stupně jako *lude^x*, *kirkas'* vstoupily do lexika a tehdy vzniklo obrácené střídání, jehož kontext napravo je jiný než u normálního střídání. Když se například pro základní tvar *lude^x* vytvoří vokálový kmen, musí se zároveň zesílit stupeň: *lutee-*.

3) poslední typ střídání je marginální – jedná se o střídání mnohoslabičných jmen v určitých pádových koncovech množného čísla, například *mellakka* : *mellakkoihin* ~ *mellakoihin*. Částečně lze toho střídání považovat za podskupinu normálního střídání nebo vytváří samostatnou skupinu.¹⁸

2.2.2.1 Normální střídání

Pro toto střídání se používá vedle normálního (*normaali astevaihtelu*) také označení *přímé střídání* (*suora astevaitelu*¹⁹). Při něm dochází ke změně silného stupně ve slabý. Karlsson (1983: 324) uvádí dva druhy tohoto střídání, při nichž dochází k zeslabování znělého segmentu, který stojí vlevo.

Při **kvantitativním střídání** (*kvantitatiivinen*) se dvojité explozivy (*pp*, *tt*, *kk*) zjednodušují. Foneticky je jedná o zkracování. Neznělou geminátu může předcházet kromě samohlásky (I) také nasála (II) nebo likvida (III, IV). Střídání znělých exploziv *gg* : *g*, *b* (V) je realizováno jenom v několika slovech, například *dig(g)ata* : *diggaan*, *lob(b)ata* : *lobbaan* (Karlsson 1983: 324).

Během **kvalitativního střídání** (*kvalitatiivinen*) se rozlišují tři druhy zeslabení:

- Krátká exploziva se asimiluje se sonorou, která před ní stojí. K asimilaci dochází také v té fázi, kdy se *z t* stává znělé *d* mezi samohláskami a po *h*.
- Z jednoduchých *p* a *k* se stávají frikativy v případech *lupa* : *luvan*, *luku* : *lupun*.
- Dojde ke ztrátě *k* mezi samohláskami a sonorami: *joki* : *joen*, *jalka* : *jalan*.

Ve všech případech střídání podléhá exploziva, kterou předchází nasála (VI), likvida (VII, VIII), souhláska *h* (IX) nebo samohláska (X).²⁰

18 Karlsson 1983: 324

19 VISK §42

20 VISK §41

Tabulka 2: Explozivy a souhlásková spojení podléhající střídání (VISK §41)

Kvantitativní střídání			
I	pp : p	tt : t	kk : k
II	mpp : mp	ntt : nt	nkk : nk
III	lpp : lp	ltt : lt	lkk : lk
IV	rpp : rp	rtt : rt	rkk : rk
V	bb : b		gg : g
Kvalitativní střídání			
VI	mp : mm	nt : nn	nk : ng
VII	lp : lv	lt : ll	lk : l ~ lj
VIII	rp : rv	rt : rr	rk : r ~ rj
IX		ht : hd	hk : h ~ hj
X	p : v	t : d	k : – (~ v)

Ke stejným změnám dochází i u sloves: *tappa* : *tapan*, *anta* : *annan*, *ampu* : *ammumme*, *lupaa* : *luvan*. Existuje malý počet příkladů střídání *k* : *v*, např. *luku*, jež existuje pouze ve jménech. Toto střídání nelze považovat za lexikalizované.²¹

Normální střídání je způsobeno především pádovými koncovkami ve jménech a osobními koncovkami ve slovesech. Stejně se chovají slovtvorné sufixy, které plní konstruktivní podmínky: *heikko* : *heikottaa*, *purkki* : *purkisto*, *tarkka* : *tarkempi*. Ale přípony (sufixy), které jsou morfotakticky napravo od pádů a osobních koncovek, nezpůsobují střídání, třebaže uzavírají slabiku. Toto se týká především posesivních sufixů: *takki* : *takkinsa* : *takkimme* : *takkinne*. Partikule sufixální nikdy nezpůsobují střídání.

Tabulka 3: Přehled střídání dlouhých a krátkých souhlásek²²

Dlouhé souhlásky <i>pp</i> , <i>tt</i> , <i>kk</i> se střídají s odpovídajícími krátkými variantami.		
pp : p	kaappi	kaapi/ssa
tt : t	matto	mato/lla
kk : k	kukka	kuka/n
Krátké souhlásky se zpravidla střídají s ostatními souhláskami, <i>k</i> však někdy mizí. <i>T</i> se střídá s <i>d</i> po samohlásce <i>V</i> (- <i>a</i> / <i>-ä</i>) nebo po souhlásce <i>h</i> . Střídání platí v tom případě, že explozivы nenásledují po nasálních souhláskách nebo po <i>l</i> a <i>r</i> .		
p : v	tupa	tuva/ssa

21 Karlsson 1983: 324-5

22 Karlsson 1982: 36

Vt : Vd	katu	ka <u>du</u> /lla
ht : hd	lä <u>hte</u> -	lä <u>hde</u> /n
k : –	jalka	jala/n
V následujících případech, kde <i>p, t, k</i> je buď po nasálním souhlásce (<i>m, n, ŋ</i>) nebo souhláska <i>t</i> následuje po <i>l</i> nebo <i>r</i> .		
mp : mm	am <u>pu</u>	am <u>mu</u> /mme
nt : nn	ranta	rann <u>a</u> /lla
nk : ng	ken <u>kä</u>	ken <u>gä</u> /n
lt : ll	kulta	kull <u>a</u> /n
rt : rr	parta	parr <u>a</u> /ssa
Zvláštní případy střídání souhlásky <i>k</i> : v prvních třech případech se <i>k</i> mění s <i>j</i> před samohláskou <i>e</i> . Poslední typ je zřídka a objevuje se pouze v několika jménech, vždy když se z obou stran <i>k</i> nachází kombinace samohlásek <i>u-u</i> (<i>y-y</i>).		
lk : lj	pol <u>ke</u> -	pol <u>je</u> /n
rk : rj	sär <u>ke</u> -	sär <u>je</u> /n
hk : hj	roh <u>kene</u> /t	roh <u>jet</u> /a
k : v	puk <u>u</u>	puvu/n

2.2.2.2 Obrácené střídání

V obráceném střídání (*käänteinen astevaihtelu*) je základní tvar ve slabém stupni a většina ostatních tvarů, především u jmen, jsou ve stupni silném. Jména podléhající obrácenému střídání mají navíc slabý stupeň také v jednotném partitivu a v množném genitivu. Pasiv, potenciál, imperativ v 3. osobě singuláru a ve všech množných číslech a NUT-participium jsou slovesné tvary, u nichž je slabý stupeň.²³ Obrácené střídání probíhá ve slovech, která se označují jako kontrahovaná (viz 2.3).

Nejdůležitějšími typy s tímto střídáním jsou jména *lude*^x a *seiväs*. Historicky tyto změny vznikly jako část stejné změny, jež je v dnešní finštině v podobě normálního střídání. V případech *lude*^x, *seiväs* slabý stupeň nemůže vyplývat ze silného, protože slabý stupeň se vyskytuje v základním tvaru. Slabé stupně vstoupily mezi základní tvary čili do lexika poté, co původní hláskové změny přestaly mít vliv. Původně byly v lexémech jen silné stupně, proto je nutné mluvit o obráceném střídání samostatně, odděleně od normálního střídání.²⁴

K obrácenému střídání dochází před dlouhou samohláskou nebo kontrahovaným

²³ VISK §42

²⁴ Karlsson 1983: 331-2

diftongem; slabika byla totiž dříve otevřená: *latoon* < *latohon*. Pokud je ve slově posesivní sufix, bude jí předcházet silný stupeň: *hänen* nebo *heidän nukkeensa*. Dále je silný stupeň v *-is-* kmenech u jmen a u sloves: *valkoinen* : *valkoista*.

Z přílohy 1 je vidět množství lexémů, které je v přímém a obráceném střídání podle exploziv a souhláskových spojení ve výkladovém slovníku *Suomen kielen perussanakirja*.

Přímé střídání: *kukka* : *kukan* (gen sg), *kulkea* : *kuljen* (1. os. sg)

Obrácené střídání: *rikas* : *rikkaan* (gen sg), *hypätä* : *hyppään* (1. os. sg)

Na začátku otevřené slabiky je slabý stupeň, pokud se kvůli vlivům střídání následující slabiky objeví v některých tvarech otevřená a v jiných zavřená slabika, např. (*apu*:) *avuttoman* : *avuton*. Původní geminátě slabého stupně odpovídala kratší gemináta ve slabém stupni, která se poté zkrátila na samotnou souhlásku. Například u slovesa *hakata* souhlásky *t* na začátku třetí slabiky nahrazuje kombinaci *tt*.

Ve čtyřslabičných tvarech množného partitivu a genitivu před diftongem končícím na *-i-* je slabý stupeň, např. (*haraka*:) *harakoita*, *harakoiden*. Dříve se slabý stupeň považoval v těchto slovech v množném essivu, illativu a komitativu za chybný, ale v dnešní době se schvalují oba typy stupňů (*harakkoina* – *harakoina*). Tvary slabého stupně jsou běžnější především v těch slovech, ve kterých se střídání týká spojení *kk*. Pokud není jisté, jaký tvar bude použit při tvoření essivu, illativu nebo komitativu, nejlepší volbou je použití tvaru silného stupně, neboť tento tvar je vždy správný.

Ve slabice končící na tzv. *jännöslopuke* je slabý stupeň, např. (*lähteen*:) *lähde'*. Na místě aspirace byla původně souhlásky; v dnešní době je taková slabika před slovem, které začíná na souhlásku: *anna tänne* se vyslovuje *annat tänne*.²⁵

2.3 Kontrakce

Dlouhé samohlásky a diftongy jsou v dnešní finštině různého původu. Kontrakce (*supistuminen*) je hlásková změna, ve které se dvě krátké samohlásky patřící původem do různých slabik dostaly do stejné slabiky a vytvořily dlouhou, tzv. kontrahovanou samohlásku (*supistumavokaali*), nebo diftong (*supistumadiftongi*). Kontrahované samohlásky a diftongy je důležité umět rozeznat ze dvou důvodů:

²⁵ Ikola 1976: 21-22

1) abychom pochopili určité případy střídání (proč například v tvaru *poikain* je silný stupeň, ačkoliv ve tvaru *pojan* je slabý).

2) abychom pochopili výskyt určitých variant koncovek, například v partitivu a illativu (proč např. tvary *otteluja* ja *otteluita* jsou oba možné, ale naopak **sotilaja* je nemožné (správný tvar je *sotilaita*). Původ diftongu a dlouhé samohlásky mají vliv ještě v dnešním jazyce.

Mezi dvěma krátkými samohláskami se ztratilo buď *h* nebo znělá patrová třená souhláska **ɣ* (ve střídání slabý ekvivalent k souhlásce *k* v silném stupni) nebo znělá zubní třená souhláska **δ* (slabý ekvivalent souhlásky *t* v silném stupni).²⁶

Příklady:

h > * \emptyset *herneissä* < **hernehissä*

**ɣ* > \emptyset *maun* < **maɣun* (srv. maku)

**δ* > \emptyset *kalaa* < **kalaδa* (srv. kattiloita)

V dnešní finštině se kontrakce u kontrahovaných jmen projevuje ve vokálovém kmeni (*paiseessa* < **paiseyessa*), v některých partitivních tvarech (*kalaa* < **kalaδa*), v illativní prodloužené koncovce (*kylään* < **kylähän*) a při vytvoření diftongu ve tvarech množného 2. genitivu (*vanhain* < *vaha-en* < **vanhaδen*).

U sloves je kontrakce v samohláskových tvarech kontrahovaných sloves (*maalaan* < **maalaδa*), v 1. infinitivu (*antaa* < **antaδak*), při vytvoření diftongu ve tvarech 2. infinitivu (*ajain* < *aja-en* < **ajaδen*), v imperfektních tvarech pasiva (*ajettiin* < *ajettihin*) a při radikálním střídání souhlásky *k* (*maata* (srv. *makaa*)). (Laaksonen – Lieko 1992: 31)

V následujících případech se nejedná o kontrakci:

- v illativních koncovkách *-seen* a *-siin*
- ve tvarech 3. osoby jednotného čísla, například *hän antaa*, *hän tulee*
- v názvech vlastností, např. *vanhuus*, *ystävyyys*.

²⁶ Laaksonen – Lieko 1992: 31

2.3.1 Kontrahovaná slovesa

Kontrahovaná slovesa (*supistumaverbit*) jsou dvoukmenová slovesa, jejichž vokálový kmen končí buď na dlouhou samohlásku nebo na dvě krátké samohlásky, z nichž poslední je *-a* nebo *-ä* (podle vokálové harmonie slova).

kerätä : *kerää-* *selvitä* : *selviä-*

Charakteristickými rysy při skloňování kontrahovaných sloves jsou: dvoukmenovost, gemináta *-n-* v 2. participiu, střídání v určitých tvarech skloňování a imperfektum se znakem *s*.

Kontrahovaných sloves ve finštině existuje podle slovníku *Suomen kielen käänteissanakirja* zhruba 1 700 čili 11 % ze všech sloves, která jsou obsažena ve slovníku *Nykysuomen sanakirja*. Jejich počet ale neustále roste, většina nových sloves patří právě k tomuto typu, například *bodata*, *kloonata*, *lotota*.²⁷

Konsonantní kmen kontrahovaných sloves je vždy ve slabém stupni nehledě na otevřenost slabiky. 1. a 2. infinitiv a pasivní prézens se zakládají na konsonantním kmeni stejně jako např. tvary 2. participia, i když v nich je koncové *-t* konsonantního kmeni přemístěno na začátek následující slabiky: *hakat+a* > *hakat+essa*, *hakat+en*. V těchto případech na hranici sufixu zřejmě byla tzv. gemináta s krátkým začátkem, která dříve uzavírala předchozí slabiku.

hakat+a <* *hakat'tak*

Když se tato gemináta zkrátila, předchozí slabika zůstala otevřená, ale slabý stupeň ve střídání před ní zůstal zachovalý.²⁸

2.3.2 Kontrahovaná jména

Za kontrahovaná jména (*supistumanominit*) se označují taková, jejichž vokálový kmen končí buď na dlouhou samohlásku nepřízvučné slabiky nebo jejichž vokálový kmen končí na dvě krátké samohlásky. Kontrakcí vznikla dlouhá samohláska v kmeni a diftong, který se objeví v množném čísle.

rakas : *rakkaan* : *rakkailla*

ainoa : *ainoan* : *ainoita*

²⁷ Laaksonen – Lieko 1992: 34

²⁸ Laaksonen – Lieko 1992: 122

Ve finštině je podle slovníku *Suomen kielen käänteissanakirja* zhruba 2 155 kontrahovaných jmen. Mimo stojí tvary aktivního 2. participia. Skupina se neustále zvětšuje, neboť jazyk se obohacuje o nové odvozeniny typu *vene (kehite, päihde)* a cizí slova patřící k oběma typům (*kamee, revyy, pyree, museo*).²⁹

2.4 Slova bez střídání kmenových souhlásek

Ze střídání jsou vyloučeny různé skupiny slov. Mezi ně patří nejčastěji dvouslabičná slova, ve kterých je samotná souhláska mezi samohláskami. Zpravidla se jedná o mladá slova: výpůjčky, neologismy, slangová nebo popisná slova či vlastní jména.

Následující spojení zůstávají bez vlivu střídání:

1) Souhláskové spojení *hk*

a) když se spojení vyskytuje po druhé slabice, například *nuorehko : nuorehkon*.

b) na hranici první a druhé slabiky, jestliže by střídání způsobilo zmatení významů, například *puuhka : puuhkan* (srv. *puuhan*), *lahko : lahkon* (srv. *lahon*), *pahka* a *rahka*, stejně tak i u *keuhko : keuhkot, vauhkon, haahkat, leuhkia*. Jestliže nedojde k záměně, spojení *hk* se může střídat: *pyyhkiä : pyyhin*.³⁰ V některých slovech se změna *hk : h* objeví buď pravidelně (jestliže nedojde ke zmatení): *pyyhe : pyyhkee-*, *pyyhin : pyyhkime-*, nebo existují obě varianty: *nahka : nahan ~ nahkan*.³¹

2) Jistá vlastní jména, zejména křestní: *Kauko, Jouko, Helka, Varpu, Helpi*. Naopak ve jménech se zdvojenou souhláskou dochází ke střídání vždy, například *Antti : Antille*.³²

3) Určitá adverbia: *pikemmin, likellä, tykö*.

4) Mnoho nových výpůjček, stejně tak slangových slov: *auto : autossa, paraati : paraatin*.

5) Střídání souhlásek nepodléhá kombinaci *sp, st, sk* a *tk*.

Nestřídavost je běžnější ve slovech, která obsahují samotné explozivy než ve slovech s geminátou. Kvantitativní střídání, které dodržují geminátní explozivy, je svým způsobem produktivní jev, protože k němu dochází také ve výpůjčkách, např. *Nykki : Nykissä 'New Yorkissa'*.³³

29 Laaksonen – Lieko 1992: 35

30 Laaksonen – Lieko 1992: 34

31 VISK §44

32 Lindroos – Čermák 1982: 22

33 VISK §44

2.5 Teorie o učení cizího jazyka

Chyby ve střídání kmenových souhlásek jsou hledány v přechodném jazyce studentů finštiny. Přechodný jazyk je složitý systém, který se vyvíjí od počátku studia cizího jazyka a nikdy nemůže chybět.

Během učení cizího jazyka působí mnohé sociální a psychologické faktory. Jedním z nich je mateřský jazyk studenta, který Suni – Aalto (1993) označují termínem výchozí jazyk (VJ, finsky *lähtökieli*). Přechodný jazyk (PJ, *välikieli*) je označení pro systém, který používá student při učení se druhého jazyka. Tento systém není shodný s mateřským jazykem, ani s učeným se cizím jazykem, ale obsahuje elementy z obou jazyků. Pro cizí jazyk se používá označení cílový jazyk (CJ, *kohdekieli*).³⁴

Pro přechodný jazyk všech studentů je charakteristické zobecňování, zjednodušování a používání komunikačních strategií – soubor prostředků k dorozumění, kam patří opisy, změna jazyka, pantomima a jiné. Jedná se o tvůrčí systém, tudíž pravidla vytvořená při používání přechodného jazyka jsou jednorázová. Suni – Aalto (1993: 19) uvádějí, že proces, při kterém student přesouvá konstrukce z výchozího jazyka do cílového jazyka, se nazývá transfer (*siirtovaikutus*), který může být buď pozitivní nebo negativní. Ten negativní je označován jako interference. Přechodný jazyk je dynamický systém skládající se ze skupiny jazykových systémů a celý proces učení jazyka lze považovat za sérii přesouvání do další mezifáze přechodného jazyka (P*J*_i), jak je patrné z následujícího grafu.

$$VJ \rightarrow PJ_1 \rightarrow PJ_2 \rightarrow \dots PJ_i \rightarrow CJ$$

V 50. a 60. letech převládala teorie, podle které staré zvyky studenta, kam patří mateřský jazyk, narušovaly učení nových zvyků, cílového jazyka. V rané fázi výzkumu studia druhého jazyka se pohlíželo na mateřský jazyk studenta jako na podstatný zdroj chyb. V 70. letech se začalo se zkoumáním studia druhého jazyka, začaly se analyzovat chyby studenta a došlo tak ke zrodu analýzy chyb (*virheanalyysi*).

V první fázi analýzy je úkolem rozeznávání chyb, po čemž následuje jejich charakteristika. Poté jsou chyby klasifikovány do různých úrovní, ale ne vždy se klasifikace podaří úplně. V další fázi dochází k objasnění chyb.

V publikaci *Kohdekielenä suomi – Näkökulmia opetukseen* (Sunni – Aalto 1993: 19) jsou uvedeny dva typy chyb:

³⁴ Suni – Aalto 1993: 18

- interlingvální (*interlingvaalinen*) – chyby vznikající vlivem mateřského jazyka
- intralingvální (*intralingvaalinen*) – chyby vyplývající z cílového jazyka.

Sajavaara (1999: 116) k těmto dvěma typům přidává ještě třetí typ: chyby, které jsou způsobeny výukou.

Když jsou chyby objasněny, následuje fáze, kdy dochází k posouzení jejich významu vůči systému cílového jazyka. V tomto momentě je nutné zvážit vliv chyb na průběh úspěšné komunikace. Sajavaara (1999: 117) tvrdí, že podle dnešních pojetí je důležitější věnovat pozornost jazykovému celku studenta než vyzdvihování chyb.

Mateřský jazyk může zpomalit nebo zrychlit délku určitých fází učení nebo se objeví další fáze v průběhu učení. Vývoj přechodného jazyka může někdy zfosilizovat čili dojde k pozastavení v některých oblastech před dosažením ovládnutí cílového jazyka.

Podobnost výchozího a cílového jazyka ($VJ = CJ$) může proces učení urychlit. K vývoji přechodného jazyka však patří určitá zákonitost, kterou ani podobnost jazyků nemůže změnit. Když naopak některá kategorie cílového jazyka chybí ve výchozím jazyce ($VJ \neq CJ$) může dojít k opoždění učební fáze nebo dokonce dostání se do první fáze.

Podle odhadů jsou ze všeho nejobtížnější ty případy, kdy jevům ve výchozím jazyce odpovídají dva ekvivalenty v cílovém jazyce. Předpokládá se, že složité jsou také případy, ve kterých oproti výchozímu jazyku jsou v cílovém jazyce zcela chybějící jevy. V mnoha výzkumech bylo zjištěno, že jazyková příbuznost má výhody obzvláště v počáteční fázi učení, kdy učení postupuje rychleji než při strukturálním studování zcela cizího jazyka. Samozřejmě příbuznost může zapříčinit potíže, protože student může hledat podobnosti tam, kde se nevyskytují.³⁵

V dnešní době jsou vědci poměrně zajedno, že mateřský jazyk studenta má vliv na učení druhého jazyka. Suni – Aalto (1993: 18-27) odhadují, že v procesu učení druhého jazyka se používá stejný mechanismus, který probíhá u dětí při osvojování si svého mateřského jazyka (*kielenomaksumisjärjestelmä*). Na stejný proces poukazuje také Sajavaara ve svém článku *Toisen kielen oppiminen* (Sajavaara – Piirainen-Marsh 1999: 74).

35 Suni – Aalto 1993: 18-27

2.5.1 Jazyk studenta

Slovo je základní jednotkou slovní zásoby, jež je tvořena souhrnem všech slov, která se v daném jazyce vyskytují. Slovní zásoba se neustále mění a stejně tak počet slov není nikdy konečný, jejich přibližné počty najdeme ve slovnících.³⁶ Například třídílný slovník finštiny *Nykysuomen sanakirja* (NS) obsahuje přes 200 000 slov.

Aalto ve svém článku *Alussa on sana – systemaattisuutta sanaston opettamiseen*³⁷ tvrdí, že podle některých výzkumů student musí rozumět 70 – 75 % slov čteného textu, aby dostal celkový obraz o významu textu. Aby porozuměl i detailům, musí ovládat 95 % slov z čteného textu. Sajavaara ve svém článku *Toisen kielen oppiminen* zmiňuje, že slovní zásoba studentů neustále roste, což je přirozený jev. Přinejmenším pro nové věci je potřeba si osvojit nové výrazy. (Sajavaara – Piirainen-Marsh 1999: 73)

Jednodušeji se učí záležitosti, které se ve výchozím jazyce vyjadřují mnoha různými způsoby, ale v cílovém jazyce pouze jedním, stejně tak ty, které v cílovém jazyce není třeba brát v potaz. Takovými jsou ve finštině jazykové rody, nepřítomnost členů, slovní přízvuk vždy na první slabice a omezené množství souhlásek.

Ze začátku je obtížné uchopit některá finská slova kvůli jejich délce, ale jak učení postupuje, díky velkému podílu složených slov a odvozovacích sufixů dojde k zjednodušení porozumění novým slovům. Ze začátku nejhroším je hojnost morfologických tvarů a střídání kmenů. Výzkum syntaxu je teprve v počátečních fázích, kde je problémem pád předmětu a výběr lokálních pádů. (Sajavaara – Piirainen-Marsh 1999: 168-171)

Z morfologie jsou nejvíce zkoumány z pohledu učení změny skloňovaných kmenů. Martin tvrdí (Sajavaara – Piirainen-Marsh 1999: 171), že skloňované tvary nejsou tvořeny pouze ze základních tvarů pomocí pravidel, ani hledáním v paměti nebo analogickým aplikováním vzorů, ale během tvoření se uplatňují i mnohé jiné procesy. Na úspěšné tvoření skloňovaných tvarů má vliv znalost a běžnost slova a také kontext. Předpokládá se, že stejné procesy se používají i při tvoření jiných slov než jmen.

Ismo Ikola (1991: 16) řadí střídání kmenových souhlásek mezi nejtěžší kameny úrazu pro zahraniční studenty finštiny a podle něj chyby ve střídání jsou vidět dokonce i v textech psaných Finy se středoškolským vzděláním. Nejtěžším se zdá být střídání souhlásky *k*, např. ve slově *reikä* : *reiässä*.

³⁶ Hauser 1980: 9, 13

³⁷ Suni – Aalto 1994: 93

3. Materiál a metoda

3.1 Studentský korpus

Základním zdrojem materiálu pro analýzu chyb ve střídání kmenových souhlásek ve finštině poslouží mezinárodní korpus studentské finštiny (*The International Corpus of Learner Finnish* (ICLFI), *Kansainvälinen oppijansuomen korpus*), který vzniká na univerzitě v Oulu pod vedením profesora Jarma Harriho Jantunena.³⁸ Projekt byl zahájen v roce 2007 a materiálu stále přibývá. Díky přístupnosti korpusu v online podobě je dostupný i v zahraničí. V korpusu se nachází psaný jazyk a texty v něm nejsou označovány, to znamená, že nejsou lingvisticky komentovány a nejsou v nich označeny žádné chyby.

Texty jsou psány zahraničními studenty finštiny s různým jazykovým pozadím. Na projektu se podílejí učitelé finštiny z celého světa. Texty jsou rozděleny do tří úrovní podle množství kontaktních hodin finského jazyka, které se uskuteční na univerzitní úrovni:

- začátečníci: méně než 200 hodin
- středně pokročilí: 200-400 hodin
- pokročilí: více než 400 hodin.

ICLFI se skládá z různých typů textů: eseje, vyprávění, polemické texty, dopisy, novinové články, pohledy atd. Korpus poskytuje i informace o velkém množství faktorů týkajících se lingvistického pozadí studenta, jazykových úkolů a výukových kontextů.

K práci s korpusy slouží speciální vyhledávací program Antconc, s jehož pomocí je možné vyhledávat slova a slovní spojení v kontextu a zjistit jejich frekvenci v korpusu i původní textový zdroj.³⁹

3.2 Charakteristika studentů a jejich textů

V této části práce se budu zabývat chybami ve střídání kmenových souhlásek u zahraničních studentů finštiny a následně se pokusím chyby porovnat a utřídit na základě podobnosti. Vybrala jsem si dvě složky z korpusu: českou a polskou.

Česká složka ve studentském korpusu obsahuje texty psané začátečníky (studenty,

³⁸ General description of the Corpus. [cit. 16.12.2011]

³⁹ Co je korpus? [cit. 16.12.2011]

kteří mají méně než 200 kontaktních hodin finštiny) z akademického roku 2009/2010. Od vedoucí mé práce jsem získala texty prvního ročníku z následujícího roku 2010/2011. Studenti studují finštinu formou bakalářského studia na Karlově univerzitě v Praze.

Cílem práce není sledovat chyby ve střídání kmenových souhlásek mezi dvěma třídami, proto jsem nerozlišovala, kdy byly texty napsány, ale všechny jsem spojila do jednoho celku.

Další skupinou, jejíž texty mi poslouží pro analýzu chyb, je polská složka, jež byla vytvořena pomocí univerzity v Poznani během roku 2009/2010. Chyby jsem hledala také v textech začátečnicků.

Podobu textů jsem musela nejprve upravit. Na začátku každého textu jsou uvedeny stručné informace o jazykovém pozadí studenta (viz příloha 2): prvních 17 položek vyplňoval sám student a zbylých 7 vyplňoval vyučující (podle české složky). Tyto informace musely být odstraněny před samotnou analýzou chyb, protože například při vyhledávání souhláskového spojení *-nt-* se objevovala slova *englanti*, *syntymävuosi* aj, která nespádají do materiálu napsaném studenty. Zbytečně prodlužovaly seznam slov, ve kterých se souhláskové spojení *-nt-* vyskytuje, a která patří do analýzy. Texty českých studentů jsem označila Alkeet-CZ a polských Alkeet-PL.

3.2.1 Čeští studenti

Mateřský jazyk všech studentů (včetně jejich rodičů), jejichž finské texty budou analyzovány, je čeština. Výuka studentů probíhá jak v českém, tak ve finském jazyce a hlavním učebním materiálem byla učebnice finštiny od Hilky Lindroos *Finština nejen pro samouky*, která je napsaná česky.

Do analýzy jsem zahrnula všechny texty od dvou začátečnických tříd, ve kterých bylo celkem 29 studentů. K dispozici jsem měla celkem 73 textů, jejichž délka byla různorodá. Texty jsou různého typu: popis vysněného domu, dne a rodiny, prázdninové vyprávění a vyprávění o tom, co má student rád. Dá se předpokládat, že témata textů předurčují použití určitých skupin slov v textech. Například v popisu svého vysněného bytu je přirozeně použito více podstatných jmen než sloves.

Analyzovala jsem texty, které byly napsány mimo učebnu bez časového omezení. Při psaní takových textů studenti směli používat jakékoli pomůcky včetně slovníků a učebnic.

Slovník *Suomi-Tšekki-Suomi taskusanakirja*, který vytvořila Hilikka Lindoos, obsahuje vedle základního tvaru v NOM i další: sg GEN a pl PART. Z těchto dvou pádů je student schopný odvodit stupně ve slově pro zbylé pádové koncovky.

Jeden typ textu (popis běžného dne studenta) byl vytvořen v rámci zkoušky ve školní učebně, tzn. studenti neměli možnost své pochybnosti ověřit ve slovnících jako u zbylých typů textů. Svou roli při tvorbě chyb eventuálně mohla sehrát časová omezenost.

3.2.2 Polští studenti

Mateřský jazyk všech polských studentů je polština. Studenti se účastní výuky, která je realizovaná jak v polském, tak ve finském jazyce. Učebním materiálem je finsky napsaná učebnice *Suomea suomeksi* od Olli Nuutinen.

V polské složce korpusu jsou uloženy dva typy textů: tématem prvních textů je dopis příteli a druhý je popisem sami sebe, co mají studenti rádi. Všechny texty byly napsány během akademického roku 2009/2010. Celkem jsem měla možnost zpracovat 52 polských textů od 22 studentů.

Studenti napsali oba typy textů doma a směli používat jazykové pomůcky v podobě učebnic a slovníků. Bohužel jsem neměla možnost nahlédnout do studijních materiálů polských studentů. Studenti nebyli při psaní textů nijak časově omezení, tzn. mohli si texty znovu pročíst a popřípadě opravit.

3.3 Výběr souhláskových spojení

Podle přílohy 1 existuje ve finštině 21 různých souhláskových spojení, které podléhají jak přímému, tak obrácenému střídání. Pro vyhledávání souhláskových spojení ze studentských textů jsem nejprve používala program *Antconc*, který umožňuje vytvoření konkordancí. Po bližším prohlédnutí příkladů se ukázalo, že mnoho souhláskových spojení je ve slovech, v nichž k žádnému střídání nedochází, např. *mummo*, *ehkä* nebo *ei tarvitse*. Vyhledávání pomocí programu *Antconc* se tak ukázalo jako nevhodné a jeho použití by vyhledávání nezjednodušilo.

Například v případě střídání souhláskového spojení *rk : r*, program vyhledá úplně všechna slova, která obsahují *-r-*, čili i ta ve kterých k žádnému střídání nedochází, např. *kirjat*, *perhe* a další. Seznam vytvořený programem, čítající 959 slov v případě změny *rk : r*,

bylo nutné složitě procházet znovu a vyhledávat vyhovující slova pro analýzu. Proto jsem se rozhodla všechny texty pročitat. Kvůli tomu nelze vyloučit, že některé chybné příklady zůstaly vně analýzy.

Počet souhláskových spojení, kterými se chci v této práci zabývat, bylo nutné omezit. Důvodem byl nedostatek výskytů daných souhláskových spojení v korpusovém materiálu. Souhláskové spojení *rk* : *r* se vyskytlo celkem 8krát (ve 4 případech stejné slovo), z toho v sedmi případech v základním tvaru, poslední slovo bylo vyskloňované správně. Spojení *lp* : *lv* se objevilo dvakrát a bezchybně. Jediným zástupcem spojení *k* : *v* ve studentských textech bylo slovo *kyky*.

V textech se nevyskytovaly žádné případy, ve kterých by docházelo ke střídání souhlásek v následujících spojení: *lk* : *lj*, *rp* : *rv*, *rk* : *rj*, *hk* : *h*, *hk* : *hj*.

Do analýzy není zahrnuto těchto 8 souhláskových spojení:

<i>lp</i> : <i>lv</i>	<i>rk</i> : <i>rj</i>
<i>lk</i> : <i>lj</i>	<i>hk</i> : <i>h</i>
<i>rp</i> : <i>rv</i>	<i>hk</i> : <i>hj</i>
<i>rk</i> : <i>r</i>	<i>k</i> : <i>v</i>

Z přílohy 1 je patrné, že ve finštině je malý počet slov obsahující tato spojení. Například existuje pouze 5 slov, v nichž probíhá střídání souhláskového spojení *k* : *v*, a to *luku* 'číslo', *puku* 'oděv', *suku* 'rod', *kyky* 'schopnost' a *myky* 'knedlík'.⁴⁰

Po zúžení zbylo k analýze 13 souhláskových spojení:

<i>pp</i> : <i>p</i>	<i>mp</i> : <i>mm</i>	<i>lk</i> : <i>l</i>	<i>p</i> : <i>v</i>
<i>tt</i> : <i>t</i>	<i>nt</i> : <i>nn</i>	<i>rt</i> : <i>rr</i>	<i>t</i> : <i>d</i>
<i>kk</i> : <i>k</i>	<i>nk</i> : <i>ng</i>	<i>ht</i> : <i>hd</i>	<i>k</i> : <i>–</i>
	<i>lt</i> : <i>ll</i>		

Pomocí analýzy bych chtěla dokázat, že na základě jazykové příbuznosti obou jazyků, se objeví v textech podobné chyby ve střídání kmenových souhlásek. Tomu může napovídat také skutečnost, že nejvíce chyb se objevilo ve stejných 13 souhláskových spojení jak v textech českých, tak polských studentů.

40 VISK §41

Z analýzy jsem vynechala slova, která byla nesmyslná, např. *parempini* nebo *myrskyhärkiä* nebo chyby, které se týkaly spíše morfologie: *sinä kirjoittsit*.

4. Vlastní analýza

4.1 Přehled souhláskových spojení u studentů

V této části se budu zabývat 13 souhláskovými spojeními, a to *pp* : *p*, *tt* : *t*, *kk* : *k*, *mp* : *mm*, *nt* : *nn*, *nk* : *ng*, *lt* : *ll*, *lk* : *l*, *rt* : *rr*, *ht* : *hd*, *p* : *v*, *t* : *d*, *k* : *–*. Pro lepší názornost jsem sestavila tabulku č. 4, která obsahuje celkový počet výskytů všech výše uvedených spojení, tzn. i správných v materiálu určeného k analýze u obou národů.

Správnost některých časovaných sloves a skloňovaných jmen jsem ověřovala pomocí morfologického analyzátoru *fintwol*⁴¹. Pokud nebylo zřejmé, o jaký tvar slova se jedná, musel se brát ohled na jeho okolí ve větě, takovým případem je například slovo *tytönsä* (78)⁴². Ve slovech nejsou upravovány nepřesnosti v diakritice, např. *pojansü* (26) aj. jsem nechala v tomto tvaru.

Tabulka 4: Celkový počet výskytů souhláskových spojení podle slovních druhů

národ	Počet chyb						celkem
	podstat. jména		slovesa		přídav. jména		
	správně	chybně	správně	chybně	správně	chybně	
Alkeet-CZ	826	72	463	44	20	1	1426
Celkem všech	898		507		21		
- z toho chyb							
Alkeet-PL	288	27	432	51	34	1	833
Celkem všech	315		483		35		
- z toho chyb							

V textech českých studentů je dohromady 1426 slov, která podléhají střídání kmenových souhlásek. Z tohoto počtu je 117 různých slov, ve kterých se vyskytují chyby ve střídání kmenových souhlásek. Nejvíce je ve studentských textech podstatných jmen, a to 898, z nichž v 72 případech jsou chyby ve střídání. Sloves je celkem 507, z toho ve 44 případech se objevují chyby. Přídavných jmen je 20 a pouze v jediném případě se vyskytla chyba.

V textech polských studentů se objevilo celkem 833 slov, v nichž probíhá střídání

41 <http://www2.lingsoft.fi/cgi-bin/fintwol>

42 Číslo v závorce označuje číslo příkladu v příloze 5.

kmenových souhlásek, chyby se vyskytly v 79 případech. Ze všech slovních druhů je nejvíce sloves: 483, ve kterých se objevilo 51 chyb. Na druhém místě jsou podstatná jména s výskytem 315 případů. Studenti v podstatných jménech udělali 27 chyb. V textech se vyskytuje poměrně malý počet přídavných jmen: 34, z nichž pouze v jediném se vyskytla chyba, která je stejná jako u českých studentů.

4.2 Porovnání materiálu

Texty studentů, které jsem měla k dispozici, jsou napsané na různá témata, přesto se v nich objevily podobné chyby ve střídání kmenových souhlásek. Těch se mi podařilo vyhledat celkem 196 jak v podstatných a přídavných jménech, tak ve slovesech u obou národů. Někteří studenti ve svých textech nechybovali.

Nejvíce chyb u českých studentů ve střídání kmenových souhlásek se objevuje v případě střídání souhlásek $t : d$, a to 30 (viz příloha 3). Početnou skupinou s 21 chybami je střídání kmenových souhlásek $kk : k$. Další výraznou skupinou co do počtu chyb je $tt : t$ s 18 chybnými tvary. Ve všech případech se objevuje také obrácené střídání. Z celkového počtu 117 různých chyb je 95 případů v přímém střídání, zbylých 22 chyb se objevuje v obráceném střídání, které je v příloze 3 značeno O.

Nejpočetnější skupinou do počtu chyb v textech polských studentů je střídání $tt : t$, které se objevilo chybně 17krát, další výraznou skupinou je střídání $t : d$ s 15 chybami. Ve střídání $nt : nn$ se objevuje 9 chyb. Z přílohy 4 je patrné, že v přímém střídání je 56 případů a 23 v obráceném střídání (taktéž značeno O). Počet chyb v posledně zmiňovaném typu střídání je u obou národů poměrně vyrovnaný.

Přídavná jména se v textech vyskytovala poměrně v malém množství. U obou národů se objevila stejná chyba ve slově *helppo*, která je zároveň chybou jedinou mezi přídavnými jmény.

Čeští studenti udělali nejvíce chyb v souhláskových spojení typu $rt : rr$, a to v 27,27 % případů (viz tabulka č. 5). Polští studenti chybovali nejvíce ve střídání $lk : l$, a to ve 21,74 %. Relativně stejný počet chyb se vyskytl u obou národů ve střídání souhlásek $t : d$. V textech obou národů byl obsažen poměrně vysoký celkový počet slov podléhající tomuto střídání.

Nejméně problematické bylo pro studenty střídání souhláskových spojení *lt : ll*. Čeští studenti chybovali pouze v jediném případě (viz tabulka č. 12). Polští studenti v tomto typu střídání neudělali ani jednu chybu. Pro ně bylo také jednodušší ohýbat slova obsahující souhláskové spojení *k : -*, neboť v něm chybovali v 2,78 % případů.

Tabulka 5: Chybná souhlásková spojení v počtech

Alkeet-CZ							
	pp : p	tt : t	kk : k	mp : mm	nt : nn	nk : ng	lt : ll
správných	66	210	247	26	136	80	57
chybných	9	18	21	3	12	2	1
%	12	7,89	7,84	10,34	8,11	2,44	1,72
	lk : l	rt : rr	ht : hd	p : v	t : d	k : -	
správných	34	8	40	27	276	102	
chybných	5	3	3	2	30	8	
%	12,82	27,27	6,98	6,9	9,8	7,27	
Alkeet-PL							
	pp : p	tt : t	kk : k	mp : mm	nt : nn	nk : ng	
správných	26	170	109	7	75	39	
chybných	7	17	4	1	9	3	
%	21,21	9,09	3,54	12,5	10,98	7,14	
	lk : l	rt : rr	ht : hd	p : v	t : d	k : -	
správných	22	14	30	45	147	70	
chybných	1	1	7	7	15	2	
%	4,35	6,67	18,92	13,46	9,26	2,78	

4.3 Klasifikace chyb ve střídání u českých studentů

Celkový počet chyb v textech českých studentů je 117, jejich přehled podle jednotlivých souhláskových spojení se nachází v příloze 5. Chyby jsem roztrídila do tří skupin podle typu střídání:

- zdvojené souhlásky (*tt : t*) – sem patří nejvíce chyb, celkem 47
- kombinace souhlásek (*rp : rv*) – v této skupině se nachází nejvíce všech souhláskových spojení, ale chyb je nejméně, a to 21
- jednoduché souhlásky (*p : v*) – 41 chyb

Podle chybných tvarů v souhláskových spojení jsem vytvořila tabulky, ve kterých se nachází nesprávný tvar slova napsaný studentem. Dále lze z tabulek vyčíst, v jakém tvaru se dané slovo nachází (slova jsou vždy doplněna číslem příkladu pro dohledání v příloze 5). Důležitými prvky v tabulkách jsou správné stupně, které jsou nezbytné pro vytvoření bezchybného tvaru slova. Nakonec je uvedena správná verze slova.

4.3.1 Zdvojené souhlásky

Do této skupin patří 3 typy souhláskových spojení, a to *pp* : *p*, *tt* : *t* a *kk* : *k*. Tyto typy spojení se čeští studenti učili jako první ze všech spojení.⁴³

I. PP : P

V textech je celkem 9 chyb ve střídání kmenových souhlásek *pp* : *p*, studenti chybovali ve 12 %. Nejvíce se chyb objevilo v základním tvaru *kaappi* a složených slovech, kde chybí zdvojená souhláska. Další nejčastější chybou je zeslabování silného stupně (107), (116), (103) a (27), jak je patrné z následující tabulky. Jedinkrát se objevil stupeň silný na místě slabého v případě *pappallani* (13), ke kterému je připojen posesivní sufix po pádové koncovce.

Tabulka 6: Popis chyb a správné varianty ve střídání *pp* : *p*

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(107)	viikonlopunna	sg ESS	silný	viikonloppuna
(116)	lopuvat	3.os. pl prez ind akt	silný	loppuvat
(103)	helpoa	sg PART	silný	helppoa
(13)	pappallani	sg ADES	slabý	papallani
(27)	kaupaan	sg ILL	silný	kauppaan
(44), (45), (46), (49)	kaapi 2x, jääkaapi, kirjakaapi	sg NOM	silný	kaappi

II. TT : T

V tomto střídání studenti udělali celkem 17 chyb. Z tabulky č. 7 je zřejmé, že problematické je skloňování sloves především v první osobě obou čísel jak v přímém, tak obráceném střídání – studenti chybovali 10krát. Pouze jedinkrát se objevilo sloveso ve 3. osobě plurálu (85), použit je chybný slabý stupeň.

⁴³ Lindroos 2002: 29 – 30

V případě (115) se jedná o chybu v kvantitativním střídání (viz tabulka 2), kterým se v práci blíže nezabývám, ponechám tedy případ jako chybu v zeslabení silného stupně před pádem PART – stejná chyba (zeslabení silného stupně) se vyskytla i v případech (23), (24), (55) a (62).

Ve slově *tytönsä* (78) je chybně připojen posesivní sufix ke slabému stupni (vždy k silnému) a podle struktury věty (viz příloha 5) ve slově má být pád PART, který také odkazuje k silnému stupni.

Tabulka 7: Popis chyb a správné varianty ve střídání *t : t*

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(115)	jogurtia	sg PART	silný	jogurttia
(105), (75), (42)	jutelen, suunnitelen, esitelen	1. os. sg prez ind akt + O	silný	juttelen, suunnittelen, esittelen
(23), (24)	minuutia 2x	sg PART	silný	minuuttia
(21)	kirjoitaa	3. os. sg prez ind akt	silný	kirjoittaa
(55)	salaateja	pl PART	silný	salaatteja
(62)	salaatia	sg PART	silný	salaattia
(73)	tytöjen	pl GEN	silný	tyttöjen
(78)	tytönsä	poses. sufix	silný	tyttönsä
(53), (74), (76), (77)	suorettin, tottuin, päättin, päättin	1. os. sg prez ind akt	slabý	suoretin, totuin, päätin, päätin
(66)	viettimme	1. os. pl prez ind akt	slabý	vietimme
(85)	vietivat	3. os. pl prez ind akt	silný	viettivät

III. KK : K

Tento typ střídání je v textech českých studentů druhým nejpočetnějším co do počtu chyb, těch se objevilo celkem 21 (nejvíce ve střídání *t : d*). Ve skloňování podstatných jmen studenti chybovali nejvíce, celkem 16krát. Často je vyskytly chyby v použití pádových koncovek GEN (33), (34) a (41) a ELAT (94) a (10) oboje v singuláru, studenti nezeslabovali silný stupeň. V případě (58) student naopak uvedl v obráceném střídání nesprávný slabý stupeň. Opakované chybné tvary se také objevily v použití koncovky sg ESS (35), (63) a (65). V případě (87) je posesivní sufix připojen ke slabému tvaru, z větné konstrukce však vyplývá, že slovo je v sg NOM, proto by měl silný stupeň i v případě, kdyby nebyl ke slovu připojen posesivní sufix.

Mezi slovesy se poprvé objevila chyba v 3. INF v ILL (56), kde má být silný stupeň. Dalším nesprávným tvarem je slabý stupeň ve dvou slovesech podléhajícím obrácenému střídání (99) a (80).

Tabulka 8: Popis chyb a správné varianty ve střídání kk : k

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(108)	ratikkalla	sg ADES	slabý	ratikalla
(99)	pakaan	1. os. sg préz ind akt + O	silný	pa kk aan
(94), (10)	musii kk kista, tanssimusii kk kista	sg ELAT	slabý	musii k kista, tanssimusii k kista
(95)	muusi kk ot	pl NOM	slabý	muusi k ot
(96)	musii kk ia	sg PART	silný	musii kk ia
(33), (34), (41)	matemati kk in, musii kk in, takkan	sg GEN	slabý	matemati k in, musii k in, takan
(35), (63), (65)	keskivi kk ona 2x, vi kk ona	sg ESS	silný	keskivi kk ona, vi kk ona
(36)	kirk kk ossa	sg INES	slabý	kirk k ossa
(39)	tse kk iin	sg ILL	slabý	tse kk iin
(28)	lei kk imme	1. os. pl préz ind akt	slabý	lei k imme
(58)	asi kk aan	sg GEN + O	silný	asi kk aan
(87)	mö kk imme	posesivní sufix	silný	mö kk imme
(79)	pai kk kalla	sg ADES	slabý	pai k kalla
(56)	nukumaan	3. INF v ILL	silný	nuk kk umaan
(80)	paka kk asin	1. os. sg préz ind akt + O	silný	paka kk asin
(43)	parve kk e	sg NOM + O	slabý	parve k e

4.3.2 Kombinace souhlásek

Tato skupina je nejpočetnější do počtu souhláskových spojení, celkem jich obsahuje 7:
mp : mm, nt : nn, nk : ng, lt : ll, lk : l, rt : rr a ht : hd.

I. MM : MP

Čeští studenti toto střídání poměrně ovládají, objevily se pouze tři chyby, ale vždy ve stejném slově *vanhemmat*. Skloňování tohoto slova je obtížnější z toho důvodu, že slovníkový tvar je v pl NOM, musí tudíž dojít k odstranění pádové koncovky a vytvoření správného

stupně.

Ve dvou případech došlo k připojení pádové koncovky (110) a posesivního sufixu (5) k základnímu tvaru – nedošlo k vytvoření potřebného stupně pro skloňování slova. V případě (64) student správně připojil přivlastňovací sufix (došlo ke zmazení pádové koncovky), ale stupeň nebyl zesílen před posesivním sufixem (blíže viz 4.6.1).

Tabulka 9: Popis chyb a správné varianty ve střídání mm : mp

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(5)	vanhemmatini	poses. sufix	silný	vanhempani
(64)	vanhemmani	poses. sufix	silný	vanhempani
(110)	vanhemmatia	pl PART	silný	vanhempia

II. NT : NN

Studenti udělali celkem 12 různých chyb, 9krát se objevilo chybně vyčasované sloveso – ve 3 případech došlo k záměně stupňů: 3. osoba žádá silný (12) a 1. osoba naopak slabý (102) a (9) v přímém střídání. V obráceném střídání je 6 sloves, jež obsahují chybný slabý stupeň. U dvou byl uveden nesprávný infinitiv – zcela chyběla druhá souhláska (8) a (57). Tak tomu je i v případě (19), kde se vyskytuje slovesný zápor, ale ve slově chybí druhá souhláska ze souhláskového spojení *-nt-*.

Mezi podstatnými jmény se objevila chybně dvě s posesivním sufixem: v případě (89) je za sufixem skryt pád GEN, což vyplývá z konstrukce věty v příloze 5. Student tedy použil správný stupeň (slabý) pro připojení GEN, ale opomněl, že pádová koncovka zmizí po připojení posesivního sufixu a stupeň bude silný. Ve slově *asuntossani* posesivní sufix nemá vliv na stupeň, protože sufix předchází pádová koncovka INES, která žádá stupeň slabý.

Tabulka 10: Popis chyb a správné varianty ve střídání nt : nn

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(102), (9)	kääntän, syntyin	1. os. sg préz, prét ind akt	slabý	käännän, synnyin
(11)	vuokra-asunnoon	sg ILL	silný	vuokra-asuntoon
(6)	työskennelee	3. os. sg préz ind akt	silný	työskentelee
(12)	käännää	3. os. sg préz ind akt	silný	kääntää

(8), (57)	kuunella, työskennellä	1. INF	slabý	kuunnella, työskennellä
(19)	en kuunele	1. os. sg préz ind akt + zápor	silný	en kuuntele
(89)	asunnonne	posesivní sufix	silný	asuntonne
(59), (60)	työskennelen 2x	1. os. sg préz ind akt	silný	työskentelen
(47)	asuntossani	sg INES + posesivní sufix	slabý	asunnossani

III. NK : NG

S tímto střídáním se v textech studentů objevily dvě slova v chybném tvaru – v obou se vyskytl směrový pád v singuláru. Pád ILL (101) je jediným ze směrových, který se pojí se silným stupněm. V druhém případě (20) měl být použit slabý stupeň.

Tabulka 11: Popis chyb a správné varianty ve střídání nk : ng

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(101)	kaupungiin	sg ILL	silný	kaupunkiin
(20)	sänkylle	sg ALL	slabý	sängylle

IV. LT : LL

Jediná chyba v tomto typu střídání neodpovídá předem stanovenému, že se budu zabývat chybami ve střídání kmenových souhlásek ve jménech a slovesech. Tvar *illaisin* je totiž adverbium, přesto jsem se chybu rozhodla začlenit mezi ostatní. V tomto případě (114) došlo k nesprávnému zeslabení silného stupně po připojení koncovky *-isin*, která vyjadřuje časové určení.

Tabulka 12: Popis chyb a správné varianty ve střídání lt : ll

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(114)	illaisin	adv	silný	iltaisín

V. LK : L

Tento typ je jediný případ střídání kmenových souhlásek, při němž dochází ke ztrátě druhé souhlásky. K takové změně dochází i při střídání *hk : h*, ale to se neobjevilo ve studentských textech.

Různých chyb se ve střídání *lk : l* bylo 5. Ve třech slovech (113), (90) a (93) došlo ke zdvojení první souhlásky *-l-* (tak tomu bývá při změně *lt : ll*).

V případě (91) se vyskytuje obrácené střídání, ale to student opominul, ve slovese nechal slabý stupeň, který se vyskytuje pouze v infinitivu. V 3. osobě singuláru (15) došlo k nesprávné změně silného stupně ve slabý.

Tabulka 13: Popis chyb a správné varianty ve střídání *lk : l*

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(113)	allan	1. os. sg préz ind akt	slabý	alan
(15)	aloi	3. os. sg prét ind akt	silný	alkoi
(90)	jallat	pl NOM	slabý	jalat
(93)	sellällä	sg ADES	slabý	selällä
(91)	pelään	1. os. sg préz ind akt + O	silný	pelkään

VI. RT : RR

Mezi třemi chybnými slovy se dva nesprávné tvary objevily u podstatných jmen. Tvar slova *aarreen* by byl vytvořen správně, kdyby se jednalo o sg GEN. Podle struktury věty je slovo uvedeno v sg ILL, který se ale pojí se silným stupněm. V dalších dvou případech nedošlo ke změně silného stupně ve slabý.

Tvar slovesa *kertoi* (54) by byl vytvořen správně, kdyby nebylo zřejmé podle osobního zájmena, že se jedná o 1. osobu singuláru, student zapomněl také připojit osobní koncovku *-n*.

Tabulka 14: Popis chyb a správné varianty ve střídání *rt : rr*

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(81)	aarreen	sg ILL	silný	aarteen
(67)	siirtosta	sg ELAT	slabý	siirrosta
(54)	minä kertoi	1. os. sg prét ind akt	slabý	kerroin

VII. HT : HD

Ze třech chyb se dvě vyskytly ve slovesech: v 1. osobě sg i pl (109) a (70) je uveden silný stupeň na místě slabého v přímém střídání. V podstatném jméně *lähdeitä* se vyskytuje obrácené střídání, tudíž by měl být použit silný stupeň v PART.

Tabulka 15: Popis chyb a správné varianty ve střídání ht : hd

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(109)	tervehtin	1. os. sg prez ind akt	slabý	tehveh d in
(69)	lähdeitä	pl PART + O	silný	lä h teitä
(70)	lähtimme	1. os. pl pret ind akt	slabý	lä h dimme

4.3.3 Jednoduché souhlásky

V této skupině se nachází 3 souhlásková spojení stejně jako ve skupině Zdvojené souhlásky. Patří sem *p : v*, *t : d* a *k : -*.

I. P : V

Toto střídání se vyskytlo dvakrát v chybném tvaru, v obou případech ve stejném slovese, které podléhá obrácenému střídání. V případě (18) nedošlo ke změně stupně v silný. Naproti tomu ve výrazu *en ole tapaanut* (68) chybějící první souhláska *-n* konsonantního kmene uzavírá předchozí slabiku a ve slově tak vznikne stupeň slabý, poté dojde k připojení koncovky 2. akt. participia.

Tabulka 16: Popis chyb a správné varianty ve střídání p : v

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(18)	tavaamme	1. os. pl prez ind akt + O	silný	tav a amme
(68)	en ole tapaanut	1. os. sg perf ind akt + zápor + O	slabý	en ole tav a anut

II. T : D

V tomto typu střídání chybovali studenti nejčastěji, celkem se objevilo 31 chyb.

Většina jich je v podstatných jménech, a to 22. Studenti dělali chyby ve skloňování takových základních slov, jako jsou *äiti*, *isoäiti* nebo *pöytä*. Neproblematictější se zdá být připojení posesivního sufixu ke slovu *äiti*, které se vyskytlo 5krát. V připojení pádové koncovky GEN k silnému stupni chybovali studenti 5krát v případech (98), (112), (22), (25) a (50). Ve dvou podstatných jménech (117) a (7), které podléhají obrácenému střídání, nedošlo k zesílení stupně a ani k prodloužení vokálu ve slovním kmeni, jež má být v obou slovech.

Mezi 9 chybnými slovesy se některé chyby opakovaly – třikrát (97), (100) a (111) nedošlo k zesílení stupně v 1. osobě singuláru ve slovese *pukeutua*. Stejná chyba je i v případech (82), (84) a (86). Dvakrát se vyskytly nepřesnosti v infinitivu (83) a (92) a jednou v záporu 1. osoby singuláru (48).

Tabulka 17: Popis chyb a správné varianty ve střídání t : d

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(98), (112)	maiton 2x	sg GEN	slabý	maidon
(117)	nukuvuodesta	sg ELAT	slabý	nukuvuoteesta
(97), (100), (111)	pukeutun 3x	1. os. sg prez ind akt	slabý	pukeudun
(1), (2)	äitistä 2x	sg ELAT	slabý	äidistä
(3), (31)	äitillani, tätilläni	sg ALL	slabý	äidilläni, täidilläni
(7)	tiedessa	sg INES + O	silný	tieteessä
(14)	isoäitille	sg ALL	slabý	isoäidille
(16), (17), (29), (30), (88)	äidini 5x	posesivní sufix	silný	äitini
(22)	taiden	sg GEN + O	silný	taiteen
(25)	setän	sg GEN	slabý	sedän
(32), (38)	isoäitit, äitit	pl NOM	slabý	isoäidit, äidit
(37)	setällä	sg ADES	slabý	sedällä
(82), (84), (86)	pitimme, rentoutuimme 2x	1. os. pl pret ind akt	slabý	pidimme, rentouduimme
(83)	tiedä	1. INF	silný	tietää
(92)	löyttä	1. INF	silný	löytää
(40)	pöytällä	sg ADES	slabý	pöydällä
(50)	työpöytän	sg GEN	slabý	työpöydän
(51)	pöytässä	sg INES	slabý	pöydässä
(48)	en tietä	1. os. sg prez ind akt + zápor	slabý	en tiedä

III. K : –

Z osmi chyb došlo v jediném případě ke ztrátě souhlásky *k* (26). K tomuto slovu je připojen posesivní sufix, před kterým má být silný stupeň. Podle struktury věty by slovo i bez posesivního sufixu mělo být uvedeno v základním tvaru, čili beze změny stupňů.

V případě (61) student uvedl infinitiv se dvěma souhláskami, jež jsou v tomto typu střídání nesmyslné. V posledním slově (52) student připojil pouze pádovou koncovku GEN beze změny stupně.

Tabulka 18: Popis chyb a správné varianty ve střídání *k* : –

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(104), (106)	luken 2x	1. os. sg prez ind akt	slabý	luen
(4)	poikan	sg GEN	slabý	pojan
(26)	pojansä	posesivní sufix	silný	poikansa
(71)	Seinäjokille	sg ALL	slabý	Seinäjoelle
(72)	ruokista	pl ELAT	slabý	ruoista
(61)	lukkea	1. INF	silný	lukea
(52)	koen	sg GEN	silný	kokeen

4.4 Klasifikace chyb ve střídání u polských studentů

Hledala jsem chybná slova obsahující stejných 13 souhláskových spojení jako v textech českých studentů. Polští studenti však oproti českým neudělali ani jednu chybu ve střídání *lt* : *ll*.

Jak již bylo zmíněno, celkový počet chyb v textech polských studentů je 79 (viz příloha 4). Slova s chybami jsou rozdělena do stejných tří skupin podle souhláskových spojení jako u českých studentů.

Do první skupiny (Zdvojené souhlásky) patří 28 různých chyb, čili nejvíce z celkového počtu. O dvě méně se nachází v druhé skupině (Kombinace souhlásek) a o jednu chybu méně v poslední skupině (Jednoduché souhlásky).

4.4.1 Zdvojené souhlásky

Polští studenti chybovali nejvíce ve střídání kmenových souhlásek *tt* : *t*. Skoro stejný počet chyb se vyskytl ve střídání *pp* : *p* a *kk* : *k*.

I. PP : P

V tomto typu střídání se objevilo 6 různých chyb, z toho 3 ve slovesech. Ve dvou případech (141) a (196) nedošlo k zeslabení silného stupně v 1. osobě singuláru. Naopak ve 3. osobě singuláru (135) se slabý stupeň chybně vyskytuje.

Jediná chyba v přídavném jméně se objevila v tomto typu střídání ve slově *helppoa*, ve kterém dochází ke kvantitativnímu střídání kmenových souhlásek. Stejně jako v případě (115) u českých studentů se ani tímto nebudu blíže zabývat a chybu klasifikuji jako nesprávné zeslabení silného stupně.

Ve slově *kielioppista* se po připojení pádu ELAT vyskytuje nesprávný silný stupeň. Naopak ve slově *pääsyliipuu* má být stupeň silný, ale student místo dvou souhlásek *-pp-* napsal dvě samohlásky.

Tabulka 19: Popis chyb a správné varianty ve střídání pp : p

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(141), (196)	oppin, oppian	1. os. sg prét ind akt	slabý	opin, opin
(135)	lopuu	3. os. sg préz ind akt	silný	loppuu
(149)	helppoa	sg PART	silný	helppoa
(189)	kielioppista	sg ELAT	slabý	kieliopista
(151)	pääsyliipuu	sg NOM	silný	pääsyliipuu

II. TT : T

Polští studenti v tomto typu střídání chybovali nejvíce, celkem se v jejich textech objevilo 17 různých chyb. Naprostá většina se jich objevila ve slovesech, a to 14. Nejproblematictějšími jsou tvary 1. osoby singuláru – chybných tvarů bylo 6, z nichž ve třech případech bylo obrácené střídání (130), (156) a (176). V tomto typu střídání se poprvé objevila chyba v jiném než 1. infinitivu u polských studentů, tedy ve 3. INF v INES (155), kde má být silný stupeň.

V podstatných jménech se vyskytl jeden tvar (148) v obráceném střídání se slabým stupněm před posesivním sufixem a dva tvary (168) a (191) v přímém střídání s nesprávným silným stupněm.

Tabulka 20: Popis chyb a správné varianty ve střídání tt : t

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(148)	kotiosoiteni	posesivní sufix	silný	kotiosoitteeni
(130)	kuvitelet	2. os. sg prez ind akt + O	silný	kuvittelet
(133), (136)	en kirjoitanut 2x	1. os. sg pret ind akt + zápor	silný	en kirjoittanut
(140)	suorittatko	2. os. sg prez ind akt	slabý	suoritatko
(144)	ei autta	3. os. sg prez ind akt + zápor	slabý	ei auta
(145), (146), (177)	odottan, toivottan, opettan	1. os. sg prez ind akt	slabý	odotan, toivotan, opetan
(155)	kirjoitamassa	3. INF v INES	silný	kirjoittamassa
(156)	ajatelet	2. os. sg prez ind akt	silný	ajattelet
(157)	en kirjoitta	1. os. sg prez ind akt + zápor	slabý	en kirjoita
(165)	miellytäi	3. os. sg pret ind akt	silný	miellytti
(168)	salaattista	sg ELAT	slabý	salaatista
(191)	tuttun	sg GEN	slabý	tutun
(176)	huvitelen	1. os. sg prez ind akt + O	silný	huvittelen
(184)	päätyvät	3. os. pl prez ind akt	silný	päätyvät

III. KK : K

Všech 5 chyb v tomto typu střídání se vyskytlo v podstatných jménech. 3krát byl chybně použit silný stupeň (154), (169) a (172), v posledních dvou případech byla chyba ve stejném slově. Ve dvou případech (161) a (178) došlo nesprávně k zeslabení silného stupně.

Tabulka 21: Popis chyb a správné varianty ve střídání kk : k

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(154)	työpaikkassa	sg INES	slabý	työpaikassa
(161)	viikona	sg ESS	silný	viikkona
(169), (172)	musiiikkista 2x	sg ELAT	slabý	musiikista
(178)	musiikia	sg PART	slabý	musiikkia

4.4.2 Kombinace souhlásek

I. MM : MP

Objevila se pouze jedna chyba v podstatném jméně *vanhemmat*, ve kterém byl špatně použit slabý stupeň s pádem ILL. U českých studentů se objevily podobné chyby v tomto slově (srv. 4.4.2 oddíl I.)

Tabulka 22: Popis chyb a správné varianty ve střídání mm : mp

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(187)	vanhemmiin	pl ILL	silný	vanhempin

II. NT : NN

Studenti chybovali celkem v 9 případech, z nichž je nesprávný tvar v 5 podstatných jménech. Ve dvou případech (129) a (175) je k chybnému slabému kmeni připojen posesivní sufix 2. a 3. osoby singuláru.

Mezi slovesy jsou 4 chyby. Všechna slovesa jsou v 1. osobě singuláru, tudíž by měl být použit slabý stupeň, kromě případu (188), protože sloveso podléhá obrácenému střídání souhlásek.

Tabulka 23: Popis chyb a správné varianty ve střídání nt : nn

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(121)	tunnia	pl PART	silný	tuntia
(129)	tunneesi	posesivní sufix + O	silný	tunteesi
(162)	luonton	sg GEN	slabý	luonnon
(137)	en lentää	1. os. sg prez ind akt + zápor	slabý	en lennä
(167)	tuntit	pl NOM	slabý	tunnit
(173), (180)	tuntun, syntyin	1. os. sg prez, pret	slabý	tunnun, synnyin
(175)	luonensa	posesivní sufix + O	silný	luonteensa
(188)	kuunnelen	1. os. sg prez + O	silný	kuuntelen

III. NK : NG

Chyby se objevily pouze v podstatných jménech, a to celkem 3krát, z toho dvě jsou totožné – v pádě ILL má být silný stupeň, místo něj student napsal slabý (158) a (159). V případě (171) při použití pádu INES ve slově má být slabý stupeň.

Tabulka 24: Popis chyb a správné varianty ve střídání nk : ng

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(158), (159)	Helsingiin 2x	sg ILL	silný	Helsinkiin
(171)	sänkyssä	sg INES	slabý	sängyssä

V. LK : L

Celkem se vyskytlo 5 chyb – všechny byly ve slovesech. Ve třech případech (123), (160) a (193) nedošlo k zeslabení silného stupně v 1. osobě sg i pl. Ve dvou slovesech (132) a (147) s obráceným střídáním zůstal chybný slabý stupeň.

Tabulka 25: Popis chyb a správné varianty ve střídání lk : l

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(123)	alkaan	1. os. sg prés ind akt	slabý	alan
(132), (147)	pelään 2x	1. os. sg prés ind akt + O	silný	pelkään
(160)	alkoin	1. os. sg prét ind akt	slabý	aloin
(193)	alkamme	1. os. pl prés ind akt	slabý	alamme

VI. RT : RR

Toto střídání se objevilo chybně pouze v jediném případě (119), a to ve slovesném 1. infinitivu (viz příloha 5), kde byl uveden slabý stupeň, také chybí znak 1. infinitivu -ä.

Tabulka 26: Popis chyb a správné varianty ve střídání rk : rr

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(119)	ymmarrä	1. INF	silný	ymmärtää

VII. HT : HD

V tomto typu střídání bylo celkem 7 chyb. Nejvíce jich je v 1. osobě singuláru – celkem 5 případů – studenti nezeslabili silný stupeň. Stejná chyba se vyskytla i při použití záporu, v případě (126).

V podstatném jméně (128) je posesivní sufix připojen ke slovu až po pádové koncovce ADES, tudíž nemělo dojít ke změně stupně ve slabý. V následujícím případě (134) je opět použit posesivní sufix, tentokrát bez předcházející pádové koncovky, proto má být stupeň silný.

Tabulka 27: Popis chyb a správné varianty ve střídání ht : hd

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(128)	suhdeellamme	sg ADES, pos. sufix + O	silný	suhteellamme
(134)	suhdemme	posesivní sufix + O	silný	suhteemme
(125), (127), (138), (181)	pohtin, unohtin, tervehtin, hiihtän	1. os. sg préz, prêt ind akt	slabý	pohdin, unohdin, tervehdin, hiihdän
(126)	en lähte	1. os. sg préz ind akt + zápor	slabý	en lähde

4.4.3 Jednoduché souhlásky

I. P : V

Studenti udělali 8 různých chyb, které se všechny objevily ve slovesech. Ve třech případech (124), (163) a (164) nedošlo k zeslabení silného stupně. V dalších pěti (152), (166), (179), (192) a (194) se chyby vyskytly ve slovesech s obráceným střídáním, kde zůstal nesprávný slabý stupeň.

Tabulka 28: Popis chyb a správné varianty ve střídání p : v

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(124)	en luopu	1. os. sg préz ind akt + zápor	slabý	en luovu
(163)	saaput	2. os. sg préz ind akt	slabý	saavut
(164)	saapu	rozkaz 2.os. sg	slabý	saavu
(166)	kaivan	1. os. sg préz ind akt + O	silný	kaipaan
(152)	tavasin	1. os. sg prêt ind akt + O	silný	tapasin

(179), (192)	tavaan, tavan	1. os. sg préz ind akt + O	silný	tapaan, tapaan
(194)	emme tavaa	1. os. pl préz ind akt + zápor + O	silný	emme tapaa

II. T : D

Ve studentských textech se vyskytlo 15 slov v chybném tvaru. Mezi 6 podstatnými jmény je 5 podléhající obrácenému střídání, slovo *taidesta* se objevilo ve stejném chybném tvaru 4krát, navíc chybí druhá samohláska *-e-* ve slovním kmeni. Stejná chyba se objevila u třech různých studentů.

Mezi slovesy se objevilo 10 chyb, mezi nimi jsou dvě (139) a (153) podléhající obrácenému střídání. Nesprávné tvary se objevily nejčastěji v 1. osobě singuláru (131), (142), (143) a plurálu (120) a (122), mj. i v záporu (150) a (118).

Tabulka 29: Popis chyb a správné varianty ve střídání t : d

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(118)	et pitää	2. os. sg préz + zápor	slabý	et pidä
(120), (122)	avioitumme, pitämme	1. os. pl préz ind akt	slabý	avioidumme, pidämme
(131)	laittautun	1. os. sg préz ind akt	slabý	laittaudun
(139)	suudelen	1. os. sg préz ind akt + O	silný	suutelen
(142), (143)	pitän 2x	1. os. sg préz ind akt	slabý	pidän
(150)	en antautu	1. os. sg préz ind akt + zápor	slabý	en antaudu
(153)	pudosi	3. os. sg prét ind akt + O	silný	putosi
(170), (174), (185), (186)	taidesta 4 x	sg ELAT + O	silný	taiteesta
(190)	äitin	sg GEN	slabý	äidin
(195)	karttatiedeestä	sg ELAT + O	silný	karttatieteestä

III. K : –

Ve střídání *k : –* se objevily dvě totožné chyby ve slovesech, vždy však u jiného studenta. V 1. osobě singuláru ve slabém stupni souhláska *k* zmizí, ale to se ani v jednom případě v tabulce č. 30 nestalo. Čeští studenti v tomto typu střídání dělali stejné chyby (viz tabulka č. 18).

Tabulka 30: Popis chyb a správné varianty ve střídání k : -

číslo příkladu	chybný výraz	tvar slova	správný stupeň	správně
(182), (183)	luken, puken	1. os. sg préz ind akt	slabý	luen, puen

4.5 Výsledky analýzy chyb

Analyzovaná slova jsem roztřídila do několika skupin podle podobnosti chybných tvarů. Nejvíce (celkem 20) jich studenti udělali v připojování posesivních sufixů, které připojovali buď ke kmeni slova, nebo po pádových koncovkách (viz oddíl 4.5.1). Obrácené střídání je pro studenty problematické: u obou národů se objevilo celkem 191 slov, z nichž ve 45 případech byl nesprávně vytvořený tvar – o tom blíže pojednává oddíl 4.5.2. Početnou skupinou je také chybně uvedený základní tvar podstatných jmen nebo infinitiv sloves (viz 4.5.3).

Studenti si musí pamatovat, která pádová koncovka se pojí k jakému stupni, jedině tak budou vytvořeny správné tvary. U českých studentů je chybné použití stupňů poměrně vyrovnané – v 59 případech použili místo slabého stupně silný v podstatných jménech a slovesech. Silný stupeň na místě slabého se vyskytl v 58 případech. Poměr v použití chybného silného a slabého stupně je 42 : 37 v textech polských studentů.

V tabulce č. 31 jsou uvedeny počty výskytů pádových koncovek v nesprávně vytvořených tvarech podstatných a přídavných jmen. V celkových počtech nejsou zahrnuta slova s posesivním sufixem (Alkeet-CZ 11krát a Alkeet-PL 4krát) s na první pohled nezřejmou pádovou koncovkou, např. *tytönsä*. Také jsem nerozlišovala, zda AKK má partitivní nebo genitivní koncovku, které jsem počítala jako PART a GEN.

Tabulka 31: Počet chyb ve slovesech podle pádových koncovek

pád	Alkeet-CZ			Alkeet-PL		
	sg	pl	celkem	sg	pl	celkem
NOM	5	4	9	1	1	2
GEN	11	1	12	3		3
PART	6	3	9	3		3
ESS	4		4	1		1
INESS	4		4	2		2

ELAT	6	1	7	9		9
ILL	5		5	2	1	3
ADES	8		8			
ALL	3		3			
celkem			61			23

Z předchozí tabulky vyplývá, že čeští studenti chybovali téměř třikrát tolik v připojování různých pádových koncovek ke slovnímu kmeni. Čeští studenti používali nejvíce pádové koncovky GEN připojenou k nesprávnému stupni. Naopak polští studenti připojovali k podstatným jménům nejčastěji pádovou koncovku ELAT v singuláru nesprávně k silnému stupni. Čeští studenti více používali množného čísla, které se objevilo celkem 9krát, polští studenti pouze dvakrát.

Pádové koncovky TRANS, ABES, ABL, KOM, INST se v textech neobjevují vůbec, důvodem je jejich zřídka výskyt ve finštině. Například pádová koncovka INST se vyskytuje pouze v ustálených spojení, např. *paljain käsín*⁴⁴.

V tabulce č. 32 je uveden výskyt chybných slovesných tvarů podle osobních koncovek. Nejvíce chyb se u obou národů objevilo v 1. osobě singuláru, což se dalo očekávat na základě formy textů. U polských studentů se objevila slovesa v 2. osobě singuláru, to také vyplývá z formy jednoto typu textu (dopis příteli).

Čeští studenti chybovali vícekrát v používání infinitivu, a to 6krát, než polští studenti, kteří uvedli pouze jeden chybný tvar.

Tabulka 32: Počet chyb ve slovesech podle osobních koncovek

	Alkeet-CZ			Alkeet-PL		
	sg	pl	celkem	sg	pl	celkem
1. osoba	25	7	31	34	4	38
2. osoba				4		4
3. osoba	4	3	7	4	1	5
infinitiv			6			2
rozkaz						1
celkem			44			50

44 VISK §1223

4.5.1 Posesivní sufix

Jak je naznačeno v oddílu 2.2.2.2, před posesivním (přivlastňovacím) sufixem se ve slovním kmeni vyskytuje silný stupeň. Karlsson (2009: 144) je však toho názoru, že před posesivním sufixem ke střídání kmenových souhlásek nedochází. Suffixy jsou ve stavbě slova vždy po pádových koncovkách, ale před sufixálními partikulemi (Karlsson 2009: 143).

kmen + pádová koncovka + poses. sufix + sufix. partikule

isä + *lle* + *si* + *kö?* (tvému otci?)

Pokud je posesivní sufix po takovém pádě, který končí na souhlásku, dojde k jejímu zmizení. To se týká následujících pádů: pl NOM, GEN a ILL v obou číslech. Kvůli zmizení koncové souhlásky jsou mnohé pádové tvary shodné před posesivním sufixem. Takovými jsou sg a pl NOM a sg GEN.⁴⁵

laukku, laukut, laukun + *-ni* => *laukkuni*

Také pádové koncovky sg ILL a PART u slov, jejichž kmen končí na *-a/ -ä*, jsou shodné podoby po připojení posesivního sufixu.⁴⁶

olen rakastunut poikaasi (ILL) – *hän ei tunne poikaasi* (PART)

Čeští studenti udělali třikrát tolik chyb v používání posesivních sufixů v poměru 15 : 5, než polští studenti.

Chyby v připojování posesivních sufixů v textech českých studentů jsou následující:

<i>pappallani</i> (13)	<i>vanhemmani</i> (64)	<i>äidini</i> 5x (16), (17), (29),
<i>tytönsä</i> (78)	<i>asunnonne</i> (89)	(30) a (88)
<i>mökimme</i> (87)	<i>asuntossani</i> (47)	<i>tätilläni</i> (31)
<i>vanhemmatini</i> (5)	<i>pojansä</i> (26)	<i>äitillani</i> (3)

Polští studenti chybovali v těchto 5 slovech:

<i>kotiosoiteni</i> (148)	<i>luonensa</i> (175)	<i>suhdemme</i> (134)
<i>tunneesi</i> (129)	<i>suhdeellamme</i> (128)	

⁴⁵ Karlsson 2009: 143

⁴⁶ Karlsson 2009: 143

Posesivní sufix se připojuje buď k základnímu tvaru slova, nebo po pádové koncovce. Studenti si musí pamatovat, že ve slovech podléhajících střídání kmenových souhlásek, bude po připojení sufixu vždy silný stupeň, např. *tyttö+ni*. Pokud připojení posesivního sufixu následuje po výše zmíněných pádech, dojde k zmišení koncovky a nezávisle na ní bude stupeň opět silný (přestože GEN a NOM se pojí se stupněm slabým).

Jak vyplývá z analýzy, to činí studentům potíže: nejčastější chybou je slabý stupeň před posesivním sufixem v 1. osobě singuláru: *möki+mme* (<*mökkimme*).

Pokud dojde k připojení posesivního sufixu až po pádových koncovkách, které nejsou výše zmíněny, stupeň ve slově bude záviset na té dané pádové koncovce, např. *äidi+llä+ni*, protože v tomto případě použitý ADES se pojí se stupněm slabým.

Takovými případy jsou např. *pappa+lla+ni* (<*papallani*) nebo *suhde+lla+mme* (<*suhteellamme*).

4.5.2 Problémy obráceného střídání

V textech obou národů se vyskytují jak podstatná jména, tak slovesa ohýbaná v obráceném střídání. Počet takových slov je ve finštině mnohonásobně nižší než slov v přímém střídání. Někteří studenti dělají chyby opakovaně ve stejných slovech nebo naopak stejné chyby se objevují u více studentů.

Tabulka 33: Celkový počet slov v obráceném střídání

	Alkeet-CZ			Alkeet-PL		
	jména	slovesa	celkem	jména	slovesa	celkem
správných	37	31	68	19	70	89
chybných	8	14	22	10	13	23
celkem	45	45	90	29	83	112

Čeští studenti použili celkem 90 různých slov, ve kterých probíhá obrácené střídání kmenových souhlásek, z tohoto počtu je 22 chybných slov, jejichž přehled je v příloze 3. Studenti tedy udělali chybu v 24,44 % případů. Jak je patrné z tabulky č. 33, v textech se vyskytl stejný počet jak jmen, tak sloves, nejvíce chyb se objevilo mezi slovesy, a to 14.

Chybnými slovesy byly:

<i>jutelen</i> (105)	<i>työskennelee</i> (6)	<i>pelään</i> (91)
<i>suunnitelen</i> (75)	<i>kuunella</i> (8)	<i>tavaamme</i> (18)
<i>esitelen</i> (42)	<i>en kuunele</i> (19)	<i>en ole tapaanut</i> (68)
<i>pakaan</i> (99)	<i>työskennellä</i> (57)	
<i>pakasin</i> (80)	<i>työskennelen</i> 2x (59) a (60)	

Nejvíce se vyskytlo chyb v 1. osobě singuláru (10krát), což vyplývá z povahy textů studentů, kteří nejčastěji píšou o sobě. Ve většině případů nedošlo k zesílení slabého stupně, třikrát ze souhláskového spojení zmizela druhá souhláska *-t-*.

Podstatná jména s chybami byla následující:

<i>asiakaan</i> (58)	<i>aarreen</i> (81)	<i>tiedessa</i> (7)
<i>parvekke</i> (43)	<i>nukuvuodesta</i> (117)	<i>taiden</i> (22)
	<i>lähdeitä</i> (69)	<i>koen</i> (52)

Z textů polských studentů je očividné častější používání slov s tímto typem střídání než z českých. Celkový počet slov ohýbaných v obráceném střídání je 112 (viz tabulka č. 33), z nichž se v 23 případech vyskytly různé chyby. Přestože polští studenti mají vyšší frekvenci používání slov s obráceným střídáním, chyby zde udělali v 20,54 % případů.

V následujících slovesech se objevily chyby:

<i>kuvitelet</i> (130)	<i>pelään</i> 2x (132) a (147)	<i>tavan</i> (192)
<i>ajatelet</i> (156)	<i>tavasin</i> (152)	<i>emme tavaa</i> (194)
<i>huvitelen</i> (176)	<i>kaivan</i> (166)	<i>suudelen</i> (139)
<i>kuunnelen</i> (188)	<i>tavaan</i> (179)	<i>pudosi</i> (153)

Podstatná jména obsahující chyby v obráceném střídání jsou:

<i>kotiosoiteni</i> (148)	<i>suhdeellamme</i> (128)	<i>taidesta</i> 4x (170), (174),
<i>tunneesi</i> (129)	<i>suhdemme</i> (134)	(185) a (186)
<i>luonensa</i> (175)	<i>karttatiedeestä</i> (195)	

Mezi českými studenty nejvíce chyb, a to 8, v obráceném střídání se objevilo NAZ-2. V textech studenta AHZ-4 se vyskytly 4 chyby. UOZ-9 napsala dvě slova chybně a stejně tak AUZ-7. Šest studentů udělalo po jedné chybě.

Z polských studentů udělal nejvíce chyb student BINL-4 – celkem 4. SKJL-9, DOAL-14, SWAL-17 napsali každý po dvou chybách. 12 studentů udělalo různé chyby v obráceném střídání.

4.5.3 Nesprávný základní tvar

V textech se objevila slova, která byla ve větě v základním tvaru nebo infinitivu. Takových chybných tvarů bylo celkem 10 v textech českých studentů: 5 mezi slovesy a 5 mezi podstatnými jmény.

Následující slova jsou chybně uvedena v základním tvaru:

<i>kaapi</i> 2x (44), (45)	<i>parvekke</i> (43)	<i>tiedä</i> (83)
<i>jääkaapi</i> (46)	<i>kuunella</i> (8)	<i>löyttä</i> (92)
<i>kirjakaapi</i> (49)	<i>työskennellä</i> (57)	<i>lukkea</i> (61)

Polští studenti jsou mnohem pečlivější: chyba v základním tvaru se objevila pouze jedna v podstatném jméně *pääsylipuu* (151).

Pokud dojde k ohýbání těchto slov, tak chyby budou s velkou pravděpodobností ve většině vytvořených tvarů při ohýbání. Například při časování nesprávného tvaru slovesa *lukkea* student věnuje pozornost souhláskám *-kk-* a mylně usoudí, že se jedná o střídání *kk* : *k*. Podle tohoto pravidla utvořený tvar by měl nesprávnou podobu: *minä luken* (<*luen*). Ke stejnému omylu by došlo i v případě časování slovesa *löyttä*.

5. Závěr

Cílem této práce bylo analyzovat chyby ve střídání kmenových souhlásek v jazyce studenta. Materiálem byly texty studentů finštiny. Chyby jsem hledala v textech českých studentů z Karlovy univerzity a v textech polských studentů z univerzity v Poznani. Tyto texty byly sebrány univerzitou v Oulu, kde od roku 2007 vzniká korpus studentské finštiny. Od vedoucí mé práce jsem získala část textů českých studentů, které ještě nejsou začleněny do korpusu.

Předpokládala jsem, že se pomocí analýzy chyb podaří dokázat skutečnost, že chyby ve střídání kmenových souhlásek budou v textech českých a polských studentů stejné. Tento předpoklad se z části potvrdil, chyby ve střídání se vyskytovaly téměř ve shodných souhláskových spojeních. Čeští studenti chybovali ve 13 souhláskových spojeních (viz podkapitola 3.3), zato polští studenti ve 12, chybné tvary obsahující spojení *lt : ll* se v textech jejich nevyskytovaly. Počet chyb se však u jednotlivých souhláskových spojení značně lišil. Podle tabulky č. 5 je zřejmé, že čeští studenti chybovali nejvíce, a to v 27,27 %, ve střídání kmenových souhlásek *rt : rr*. Naopak polští studenti udělali nejvíce chyb ve střídání *lk : l* – v 21,74 %.

Z analýzy chyb se vyprofilovaly dvě oblasti, ve kterých studenti chybovali nejvíce. Těmi jsou připojování posesivního suffixu ke slovnímu kmeni a obrácené střídání kmenových souhlásek. V obou případech jak čeští, tak polští studenti dělali poměrně velké procento chyb – o tom blíže pojednávají oddíly 4.5.1 a 4.5.2. Nezanedbatelnými chybami se ukázaly být také ty v základních tvarech slov, kde zpravidla chybí jedna souhláska ze souhláskového spojení.

Čeští studenti chybovali celkem ve 117 slovních tvarech. Polští studenti oproti nim udělali chyb méně, celkem 79. To neznámá, že polští studenti ovládají ohýbání finských slov lépe. Na paměti je třeba mít odlišné množství textů, které jsem zpracovávala. Českých textů jsem měla k dispozici 73 a polských 52.

V textech se objevilo několik stejných nebo velice podobných chybných tvarů, které se opakují u obou národů. Nesprávně vytvořené tvary vznikly nejčastěji při ohýbání těchto slov: *musiikki*, *viikko*, *äiti*, *vanhemmat*, *sänky*, *tiede*, *salaatti*, *kuunnella*, *alkaa*, *tavata*, *lukea*, *lähteä*, *syntyä* a *kirjoittaa*. U některých z nich je ohýbání svým způsobem těžší než u ostatních, takovými slovy by byly například *vanhemmat* nebo *tiede*. Z příloh 3 a 4 je nejlépe

vidět, jaké chybné tvary se při střídání kmenových souhlásek v těchto slovech objevovaly. Překvapivé je, že se opakovaly chyby i v poměrně základních slovech jako jsou *viikko* a *musikki*.

Zajímavé je také to, že český student AIZ-5 vyčasoval správně sloveso *siepata*, jehož frekvence používání je 7. Ten samý student udělal chybu i v tak základním slově jako je *äiti* s frekvencí používání 119. (Saukkonen 1979)

Při pročitání textů jsem narazila i na jiné chyby než ty ve střídání kmenových souhlásek, např. inkongruence, nesprávné koncovky předmětu, záměna slov, nedůsledné použití vnitřních a vnějších pádů a další. Kvůli nelogičnosti některých chyb bylo obtížné porozumět celým větám – několik jich zůstalo pro mě neobjasněno. Většina těchto chyb se vyskytovala v textech polských studentů. V textech českých studentů se objevovaly také různé jiné chyby, ale nebyly tak markantní, aby došlo k nepochopení významu věty.

V učebnici *Finština nejen pro samouky* (Lindroos 2002) je celkový přehled všech typů souhláskových spojení uveden až v deváté kapitole. Na konci této kapitoly jsou dvě cvičení na procvičování kmenových souhlásek a kmenů jak u jmen, tak u sloves. V učebnici není nastíněn rozdíl mezi přímým a obráceným střídáním, pouze v poznámce je zmíněno několik slov s tímto typem střídání. To by mohl být jeden z důvodů, proč studenti chybovali v ohýbání takovýchto slov. Připojování posesivního sufixu je vysvětleno stručně. Důraz není kladen na to, že se stupeň řídí podle pádové koncovky a nikoliv podle posesivního sufixu. To by mělo být nejspíš zřejmé z uvedených vzorových příkladů.

Autorka učebnice *Suomea suomeksi I* (Nuutinen 1994), podle které se učili polští studenti, nepoužívá termín slovní kmen, ale koncovky připojuje k nominativnímu a genitivnímu kmeni a celkový přehled souhláskových spojení uvedla až na konci učebnice. V této gramatice také chybí rozdělení na přímé a obrácené střídání, je zde však uvedeno více příkladových slov obsahujících obrácené střídání. Používání posesivního sufixu tu není zmíněno vůbec.

Je zřejmé, že žádná učebnice nemůže být tak rozsáhlá, aby pojmla veškerá pravidla a výjimečné případy. A každý tvůrce učebnice má ke gramatice jiný postoj a považuje za důležité jiné gramatické oblasti. Nabízí se však prostor pro další zpracování problematiky střídání kmenových souhlásek v případě vzniku nových gramatických učebnic. Bylo by užitečné věnovat více místa v učebnicích právě oblastem posesivního sufixu a obráceného střídání a gramatická cvičení sestavit tak, aby v nich byla obsažena nová slova, která nejsou

zmíněna v příkladových textech v učebnicích. Velká část z dosavadních cvičení je koncipována tak, že studenti připojují koncovky a mění stupně většinou automaticky, a tudíž nejsou nuceni k aktivnímu přemýšlení o problematice.

Bylo by také vhodné doplnit cvičení o slova výše zmíněná (str. 55-56), ve kterých se objevily chybné tvary u obou národů. Za potřebná cvičení bych považovala také ta, ve kterých by byla obsažena slova se střídáním kmenových souhlásek, a úkolem studenta by bylo je použít v různých větách.

Jsem si vědoma, že celkový počet chyb není natolik reprezentativní, aby se v něm vyskytly všechny problematické tvary, přesto lze na základě analýzy říci, co činí studentům potíže při ohýbání slov obsahujících střídání kmenových souhlásek. Tato práce by mohla být inspirací pro studenty, kteří začínají studovat finštinu a problematika střídání kmenových souhlásek je pro ně prozatím obtížně uchopitelná. Také pro vyučující by bylo motivující, kdyby se seznámili s výsledky analýzy (viz podkapitola 4.5) a inspirovali se z chyb při vysvětlování problematiky střídání kmenových souhlásek. Při výuce by měl být kladen větší důraz na důslednější probrání problematiky připojování posesivních sufixů a ohýbání slov obsahující obrácené střídání.

Bylo by zajímavé dále sledovat, zda studenti v následujícím roce studia přestali tvořit výše zmíněné chybné tvary, nebo zda naopak došlo k fosilizaci některých chyb. Předpokládala bych, že obrácené střídání bude činit obtíže i nadále.

6. Yhteenveto

Pro gradu -työssäni käsittelen suomen kielen astevaihtelun virheitä oppijan kielessä. Suomen kielessä on 21 konsonanttiyhtymää (liitteessä 1), joissa tapahtuu astevaihtelu.

Aineistona käytin tšekkiläisten ja puolalaisten opiskelijoiden tekstejä *Kansainvälisestä oppijankielen korpuksesta*, johon on kerätty tekstejä vuodesta 2007 lähtien Euroopan yliopistoilta, joissa opetetaan suomea. Tekstien aiheet olivat erilaisia. Enimmäkseen opiskelijat kirjoittivat omasta elämästään, perheestään, unelma-asunnoistaan, kesälomasta, mukana on myös ystäville kirjoitettuja kirjeitä. Kaikki opiskelijat alkoivat opiskella suomea yliopistossa alkeistasolla.

Varsinainen työ on jaettu kolmeen osaan. Ensimmäisestä osasta löytyy teoreettista pohjaa. Tärkeä seikka astevaihtelun kannalta on sanavartalot, joita käsittelen kappaleessa 2.1.1 ja samalla mainitsen esimerkkejä niiden käytöstä. Toisessa osassa on myös mainittu eroja suoran ja käänteisen astevaihtelun välillä ja niiden sääntöjä.

Toinen osa esittää aineistoa ja käsittelee metodologiaa, jota käytin työssäni. Kappaleessa 3.1 esittelen korpusta, josta olen saanut opiskelijoiden tekstejä. Kerron, miksi en etsinyt virheitä kaikista 21 konsonanttiyhtymästä. Minun piti rajoittaa konsonanttiyhtymän luku, koska suomessa ei ole riittävästi sanoja, jotka sisältävät vaihtelua esim. *hke* : *hje*, ja pääsisivät sen lisäksi oppijan välikieleen. Virheitä etsin vain 13 konsonanttiyhtymästä, koska oppijan kieli ei ole niin laaja, että se sisältäisi kaikkia sanoja. Esimerkiksi sanoja, joissa vaihtelee *k* : *v*, on suomessa vain 5.

Kolmannessa osassa on varsinainen virheiden analyysi. Taulukosta 4 löytyy virheiden esiintymisen lukumäärät, jotka on koottu tšekkiläisten ja puolalaisten opiskelijoiden tekstien mukaan. Kolmas osa on jaettu kahteen suurempaan ryhmään. Ensimmäinen koskee tšekkiläisten tuottamia virheitä ja niiden analyysia (4.3). Virheet kokosin taulukoihin ja kuvasin, mitä on väärin sananmuodoissa. Toisessa ryhmässä (4.4) on puolalaisten tuottamat virheet, jotka myös kokosin taulukoihin. Kolmannen osan lopussa on analyysin tulokset.

Yhteensä löysin 195 virhettä tšekkiläisten ja puolalaisten opiskelijoiden teksteistä. Käytettävissäni oli 73 tšekkiläisten ja 52 puolalaisten opiskelijoiden tekstiä, jotka oli kerätty

korpukseen. Osan tšekkiläisistä teksteistä sain tutkielmani johtajalta, eli ne eivät vielä sisälly korpukseen.

Taulukon 4 mukaan on selvää, että tšekkiläiset opiskelijat tekivät yhteensä 117 virhettä sekä nomineissa (72 väärää muotoa) että verbeissä (45 väärää). Puolalaiset opiskelijat tekivät 79 virhettä, eniten niitä ilmestyi verbeissä, yhteensä 51. Nomineissa oli 28 virheellistä muotoa. Molempien opiskelijaryhmien virheet on jaettu kolmeen ryhmään vaihtelujen konsonanttien määrän mukaan: kaksoiskonsonantit ($tt : t$), konsonanttikombinaatiot ($rp : rv$) ja yksinäiskonsonantit ($p : v$). Eniten virheitä opiskelijat tekivät ensimmäisessä tapauksessa taivuttaessaan kaksoiskonsonantteja: tšekkiläiset opiskelijat tekivät 47 virhettä ja puolalaiset 28.

Työn tavoitteena oli saada selville, millaisia virheitä suomen kielen opiskelijat tekevät eniten. Se tulee ilmi mm. taulukoista 31 ja 32, joissa esiintyy virheitä sijapäätteiden ja persoonapäätteiden mukaan.

Työn johdannossa oletin, että käänteinen astevaihtelu voisi olla ongelmallista opiskelijoille, koska se ei esiinny niin usein kuin suora astevaihtelu. Tämä oletus vahvistuikin kappaleessa 4.5.3. Tšekkiläiset opiskelijat kirjoittivat kaikkiaan 68 sanaa, joissa tapahtuu käänteinen astevaihtelu. Niistä 22 tapauksessa oli väärä muoto sekä nomineissa että verbeissä.

Puolalaiset käyttivät enemmän käänteisen astevaihtelun alaisia sanoja, yhteensä 112. He tekivät virheitä 23 sananmuodossa. Tämän perusteella voi sanoa, että puolalaiset opiskelijat osaavat taivuttaa sanoja käänteisen astevaihtelun kanssa paremmin.

Teksteissä esiintyy myös sanoja, jotka olivat jo perusmuodoltaan väärin kirjoitettu. On tärkeää osata sanat oikeassa muodossa oppimisen alusta, muuten taivuttaessa tulee turhia virheitä.

Analyysin perusteella on huomattava myös possessiivisuffiksien liittäminen sanoihin, siitä on kirjoitettu laajemmin kappaleessa 4.5.1. Liittäminen tapahtuu joko sanavartaloon tai sijapäätteen jälkeen. On tärkeää ottaa huomioon, millaista vartaloa tulee käyttämään. Tämä aiheutti opiskelijoille ongelmia: tšekkiläiset tekivät virheitä 15 tapauksessa ja puolalaiset vain viidessä. Virheenä oli usein väärä sanavartalo sijapäätteen edessä, kun sanaan liitettiin myös possessiivisuffiksi, esim. *pappallani* (< *papallani*).

Mielenkiintoista on se, että adjektiiveja ei ollut paljon. Teksteistä niitä löytyi yhteensä vain 56, joista virheellinen oli vain yksi muoto: *helpoa*. Tämä muoto esiintyi kaksi kertaa, kerran tšekkiläisten ja kerran puolalaisten opiskelijoiden teksteissä.

Työn liitteenä on esitetty kaikki virheet lauseyhteyksissä, 196 esiintymää korpuksessa. Kun lauseessa esiintyi kaksi virhettä, laskin ne erikseen. Myös taulukot, joissa virhesanat on jaettu konsonanttiyhtymien mukaan, ovat liitteenä.

Toivon, että tämä työ auttaa suomen kielen opiskelijoita ja muita kiinnostuneita selviämään astevaihtelun ongelmista. Analyysin tulosten perusteella he voivat paneutua paremmin alueisiin kuten possessiivisuffiksien liittäminen ja käänteinen astevaihtelu. Olisi myös hyödyllistä selittää paremmin nämä alueet paremmin kielioppeihin. Taulukoista 6 – 30 löytyy muitakin virheitä, jotka kannattaa käydä läpi. Työ voisi auttaa myös opettajia ja tuottaa inspiraatiota astevaihtelun opettamiseen.

Seznam zkratk

*	značí zastaralý tvar
1. INF	1. infinitiv
2. INF	2. infinitiv
3. INF	3. infinitiv
4. INF	4. infinitiv
ABES	abessiv
ADES	adessiv
adv	adverbium
ABL	ablativ
AKK	akuzativ
akt	aktivní
ALL	allativ
CJ	cílový jazyk
ELAT	elativ
ESS	essiv
GEN	genitiv
imp	imperativ
ind	indikativ
ILL	illativ
INES	inessiv
INF	infinitiv
INST	instruktiv
kond	kondicionál
KOM	komitativ
NOM	nominativ
O	obrácené střídání
sg	singulár
PART	partitiv
perf	perfektum
PJ	přechodný jazyk
pl	plurál
potenc	potencionál
prét	préteritum
préz	prézens
TRANS	translativ
VJ	výchozí jazyk

Seznam tabulek

- Tabulka 1:** Přehled základních slovních kmenů se střídáním
- Tabulka 2:** Explozivy a souhlásková spojení podléhající střídání
- Tabulka 3:** Přehled střídání dlouhých a krátkých souhlásek
- Tabulka 4:** Celkový počet výskytů souhláskových spojení podle slovních druhů
- Tabulka 5:** Chybná souhlásková spojení v počtech
- Tabulka 6:** Popis chyb a správné varianty ve střídání pp : p
- Tabulka 7:** Popis chyb a správné varianty ve střídání tt : t
- Tabulka 8:** Popis chyb a správné varianty ve střídání kk : k
- Tabulka 9:** Popis chyb a správné varianty ve střídání mm : mp
- Tabulka 10:** Popis chyb a správné varianty ve střídání nt : nn
- Tabulka 11:** Popis chyb a správné varianty ve střídání nk : ng
- Tabulka 12:** Popis chyb a správné varianty ve střídání lt : ll
- Tabulka 13:** Popis chyb a správné varianty ve střídání lk : l
- Tabulka 14:** Popis chyb a správné varianty ve střídání rt : rr
- Tabulka 15:** Popis chyb a správné varianty ve střídání ht : hd
- Tabulka 16:** Popis chyb a správné varianty ve střídání p : v
- Tabulka 17:** Popis chyb a správné varianty ve střídání t : d
- Tabulka 18:** Popis chyb a správné varianty ve střídání k : –
- Tabulka 19:** Popis chyb a správné varianty ve střídání pp : p
- Tabulka 20:** Popis chyb a správné varianty ve střídání tt : t
- Tabulka 21:** Popis chyb a správné varianty ve střídání kk : k
- Tabulka 22:** Popis chyb a správné varianty ve střídání mm : mp
- Tabulka 23:** Popis chyb a správné varianty ve střídání nt : nn
- Tabulka 24:** Popis chyb a správné varianty ve střídání nk : ng
- Tabulka 25:** Popis chyb a správné varianty ve střídání lk : l
- Tabulka 26:** Popis chyb a správné varianty ve střídání rk : rr
- Tabulka 27:** Popis chyb a správné varianty ve střídání ht : hd
- Tabulka 28:** Popis chyb a správné varianty ve střídání p : v
- Tabulka 29:** Popis chyb a správné varianty ve střídání t : d
- Tabulka 30:** Popis chyb a správné varianty ve střídání k : –

Tabulka 31: Počet chyb ve slovesech podle pádových koncovek

Tabulka 32: Počet chyb ve slovesech podle osobních koncovek

Tabulka 33: Celkový počet slov v obráceném střídání

Bibliografie

AIRILA, Martti. *Johdatusta kielen teoriaan II. Kielen äänneasu ja sen muuttuminen.*

Helsinki: WSOY, 1946.

IKOLA, Osmo. *Nykysuomen käsikirja.* Helsinki: Weilin + Göös, 1991.

IKOLA, Osmo. *Suomen kielen käsikirja.* Helsinki: Weilin + Göös, 1976.

HAKULINEN, Lauri. *Suomen kielen rakenne ja kehitys.* Helsinki: Otava, 1968.

HAUSER, Přemysl. *Nauka o slovní zásobě.* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980.

KARLSSON, Fred. *Suomen kielen äänne- ja muotorakenne.* Porvoo: WSOY, 1983.

KARLSSON, Fred. *Suomen peruskielioppi.* Pieksänmäki: SKS, 1982.

KARLSSON, Fred. *Suomen peruskielioppi.* Neljäs, laajennettu ja uudistettu painos. Helsinki: SKS, 2009.

LAAKSONEN, Kaino – LIEKO, Anneli. *Suomen kielen äänne- ja muoto-oppi.* 2. painos.

Loimaa: Loimaan Kirjapaino, 1992.

LEHIKOINEN, Laila. *Suomea ennen ja nyt. Suomen kielen kehitys ja vaihtelu.* Loimaa :

Loimaan Kirjapaino, 1995.

LIEKO, Anneli. *Suomen kielen fonetiikkaa ja fonologiaa ulkomaalaisille.* Loimaa: Loimaan

Kirjapaino, 1992.

LINDROOS, Hilikka. *Finština nejen pro samouky.* 1. vydání. Praha: LEDA, 2002.

LINDROOS, Hilikka – ČERMÁK, František. *Stručná mluvnice finštiny.* Praha: Univerzita

Karlova, 1982.

LISKI, Evelina. *Parantuneeko vai huononeeko?* Diplomová práce na Univerzitě v Jyväskylā.

Jyväskylä: 2006.

MARTIN, Maisa. *Suomi toisena ja vieraana kielenā.* In *Kielenoppimisen kysymyksiä –*

Soveltavan kielentutkimuksen teoriaa ja käytäntöä. Jyväskylä: Jyväskylān yliopisto, 1999.

NUUTINEN, Olli. *Suomea suomeksi I.* 10. painos. Helsinki: SKS, 1994.

PENTTILÄ, Aarni. *Suomen kielioppi.* Porvoo – Helsinki: WSOY, 1963.

SAJAVAARA, Kari – PIIRAINEN-MARSH, Arja. *Kielenoppimisen kysymyksiä – Soveltavan kielen tutkimuksen teoriaa ja käytäntöä*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 1999.

SAJAVAARA, Kari. *Virheanalyysi*. In *Kielenoppimisen kysymyksiä – Soveltavan kielen tutkimuksen teoriaa ja käytäntöä*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 1999.

SAJAVAARA, Kari. *Toisen kielen oppiminen*. In *Kielenoppimisen kysymyksiä – Soveltavan kielen tutkimuksen teoriaa ja käytäntöä*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 1999.

SUNI, Minna – AALTO, Eija. *Kohdekielenä suomi – Näkökulmia opetukseen*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 1993.

SUNI, Minna – AALTO, Eija. *Suuntaa suomenopetukseen – tuntumaa tutkimukseen*, Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 1994.

Slovníky:

HAARALA, Risto, et al. *Suomen kielen perussanakirja*. 1.-3. osa. Helsinki: Valtion painatuskeskus, 1990.

LINDROOS-ČERMÁKOVÁ, Hilka. *Suomi-Tšekki-Suomi taskusanakirja*. Porvoo – Helsinki – Juva: WSOY, 1984.

NURMI, Timo. *Suomen kielen sanakirja ulkomaalaisille*. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino, 1999.

SADENIEMI, Matti. *Nyky-suomen sanakirja*. 1.-3. osa. Porvoo – Helsinki: WSOY, 1973.

SAUKKONEN, Pauli, et al. *Suomen kielen taajuussanasto*. Porvoo: WSOY, 1979.

TUOMI, Tuomo. *Suomen kielen käänteissanakirja*. Helsinki: SKS, 1972.

Internetové zdroje:

Co je korpus? [citováno 16. prosince.2011]. Dostupné z WWW: <<http://ucnk.ff.cuni.cz>>

General description of the Corpus. [citováno 16. prosince.2011]. Dostupné z WWW: <<http://www oulu.fi/hutk/sutvi/oppijankieli/ICLFI/Yleinen/index.html>>

Jazykový analyzátor fintwol dostupný z WWW: <<http://www2.lingsoft.fi/cgi-bin/fintwol>>

VISK = HAKULINEN, Auli, et al. 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: SKS. Verkkoversio. [citováno 2. května.2012] Dostupné z WWW: <<http://scripta.kotus.fi/visk>>

Příloha 1

Množství lexémů podle výkladového slovníku Suomen kielen perussanakirja⁴⁷

Přímé střídání		Obrácené střídání		Celkem		
pp : p	274	karppi : karpin hyppiä : hypin	p : pp	106	opas : oppaan tampata : tamppaan	380
tt : t	zh. 2980	tonttu : tontun saattaa : saatan	t : tt	zh. 1290	kate : katteen mitata : mittaán	zh. 4250
kk : k	zh. 1220	palkka : palkan liikkua : liikun	k : kk	zh. 540	hake : hakkeen kurkata : kurkkaan	zh. 1750
mp : mm	25	kumpi : kumman empiä : emmin	mm : mp	15	lumme : lumpeen kammata : kampaan	40
nt : nn	1432	hento : hennon myöntää : myönnän	nn : nt	114	vanne : vanteen rynnätä : ryntään	zh. 1550
nk : ng	120	aurinko : auringon tunkea : tungen	nn : nk	17	rengas : renkaan hangata : hankaan	zh. 140
lp : lv	13	halpa : halvan	lv : lp	5	kelvata : kelpaan	18
lt : ll	98	ilta : illan yltää : yllän	ll : lt	32	sivellin : siveltimeet vallata : valtaan	130
lk : l	22	pelko : pelon	l : lk	4	hylätä : hylkään	26
lke : lje	13	kulkea : kuljen	lje : lke	16	palje : palkeet	29
rp : rv	12	turpa : turvan	rv : rp	9	tarve : tarpeet	21
rt : rr	138	virta : virran kertoa : kerron	rr : rt	67	vierre : vierteen verrata : vertaan	zh. 200
rk : r	23	korko : koron	r : rk	6	perata : perkaan	29
rke : rje	6	kärki : kärjen	rje : rke	5	tarjeta : tarkenen	11
ht : hd	zh. 520	lahti : lahden lähteä : lähden	hd : ht	zh. 210	viihde : viihteen kehdata : kehtaan	zh. 730
hk : h	7	vihko : vihot pyyhkiä : pyyhin	h : hk	3	pyyhe : pyyhkeen uhata : uhkaan	10
hke : hje	–		hje : hke	8	lahje : lahkeen rohjeta : rohkenen	8
p : v	77	sopu : sovun viipyä : viivyn	v : p	zh. 30	taive : taipeen levätä : lepään	zh. 110
t : d	zh. 910	satu : sadun pitää : pidän	d : t	zh. 90	keidas : keitaan kohdata : kohtaan	zh. 1000
k : –	117	reikä : reiän hakea : haen	– : k	57	aie : aikeen maata : makaan	174
k : v	5	suku : suvun	v : k	–		5

⁴⁷ VISK §42

Příloha 2

Informace o studentech v korpusu univerzity v Oulu

(převzato z české složky studentského korpusu)

keräyspaikka:
keräysvuosi:
medium:
koodi:
syntymävuosi:
sukupuoli:
syntymäpaikka:
asuinpaikka:
äidinkieli:
äidin äidinkieli:
isän äidinkieli:
puhutaanko kotona suomea:
läheiset opettaneet suomea:
opettajan äidinkieli:
asunut/ollut suomessa, vuosi, kesto, paikka:
oppikirja:
taso:
opiskellut muita kieliä:
tekstityyppi:
tehtävänanto:
tentti/kirjoituskoe:
rajattu kirjoittamisaika:
missä kirjoitettu:
käytetty apuvälineitä, mitä:

Příloha 3

Přehled chyb podle souhláskových spojení u českých studentů

Přehled chyb podle typu střídání						
pp : p	tt : t	kk : k	mp : mm	nt : nn	nk : ng	lt : ll
viikonlopunna	jogurtia	ratikkalla	vanhemmatini	kääntän	kaupungiin	illaisin
lopuvat	jutelen O	pakaan O	vanhemmani	vuokra-asunnoon	sänkylle	
helpoa	minuutia	musiikkista	vanhemmatia	työskennelee O		
pappallani	minuutia	musiikkot		syntyin		
kaupaan	kirjoitaa	musiikia		käännää		
kaapi	salaateja	tanssimusiikkista		kuunella O		
kaapi	salaatia	matematiikkin		en kuunele O		
jääkaapi	tytöjen	musiikkin		asunnonne		
kirjakaapi	tytönsä	keskiviikona		työskennellä O		
	suorettin	kirkkossa		työskennelen O		
	viettimme	tsekiin		työskennelen O		
	tottuin	leikkimme		asuntossani		
	suunnitelen O	asiakaan O				
	päättin	keskiviikona				
	päättin	viikona				
	vietivat	paikalla				
	esitelen O	nökimme				
		nukumaan				
		pakasin O				
		takkan				
		parvekke O				
9	17	21	3	12	2	1
lk : l	rt : rr	ht : hd	p : v	t : d	k : -	
allan	aarreen gen O	tehvehtin	tavaamme O	maiton	luken	
aloi	siirtosta	lähdeitä O	tapaanut O	nukuvuodesta O	luken	
jallat	minä kertoi	lähtimme		maiton	poikan	
sellällä				pukeutun	pojansä	
pelään O				pukeutun	Seinäjokille	
				pukeutun	ruokista	
				äitistä	lukkea	
				äitistä	koen O	
				äitillani		
				tiedessa O		
				isoäitille		
				äidini		
				äidini		
				taiden O		
				setän		
				äidini		
				äidini		
				tätilläni		
				isoäitit		
				setällä		
				äitit		
				äidini		
				pitimme		
				rentoutuimme		
				rentoutuimme		
				tiedä inf		
				löyttä		
				pöytällä		
				työpöytän		
				pöytässä		
				en tietä		
5	3	3	68 2	31	8	
primé stř.	95	obrácené stř. O	22	celkem	117	

Příloha 4

Přehled chyb podle souhláskových spojení u polských studentů

Přehled chyb podle typu střídání					
pp : p	tt : t	kk : k	mp : mm	nt : nn	nk : ng
oppin	kotiosoiteni O	työpaikkassa	vanhemmiin	tunnia	Helsingiin
lopuu	kuvitelet O	viikona		tunneesi O	Helsingiin
helppoa	en kirjoitanut	musiikkista		luonton	sänkyssä
kielioppista	en kirjoitanut	musiikkista		en lentää	
oppian	suorittatko	musiikia		tuntit	
pääsylimpuu	ei autta			tuntun	
	odottan			syntyin	
	toivottan			luonensa O	
	kirjoitamassa			kuunnelen O	
	ajatelet O.				
	en kirjoitta				
	miellytäi				
	salaattista				
	tuttun				
	huvitelen O				
	opettan				
	päätyvät				
6	17	5	1	9	3
lk : l	rt : rr	ht : hd	p : v	t : d	k : -
alkaan	ymmarrä	suhdeellamme O	en luopu	et pitää	luken
pelään O		suhdemme O	saaput	avioitumme	puken
pelään O		pohtin	saapu	pitämme	
alkoin		en lähte	kaivan O	laittautun	
alkamme		unohtin	tavaan O	suudelen O	
		tervehtin	tavan O	pitän	
		hiihtän	emme tavaa O	pitän	
			tavasin O	en antautu	
				pudosi O	
				taidesta O	
				taidesta O	
				taidesta O	
				taidesta O	
				äitin	
				karttatiedeestä O	
5	1	7	8	15	2
přímě stř.	56	obrácené stř. O	23	celkem	79

Přiloha 5

Přehled vět s chybami ve střídání kmenových souhlásek

Alkeet-CZ

- (1) Tavallisesti me sanomme „perhe“, kun me puhumme äitistä, isasta ja lapsesta. (NAZ-2)
- (2) Minä puhun äitistä, isästä ja veljeni. (NAZ-2)
- (3) Äitillani on yksi sisko ja yksi veli. (NAZ-2)
- (4) Poikan nimi on Honza. (NAZ-2)
- (5) Prahassa vanhemmatini he tutustuivat. (NAZ-2)
- (6) Hän työskennelee tiedessa. (NAZ-2)
- (7) Hän työskennelee tiedessa. (NAZ-2)
- (8) Hän pitää kuunella vakavaa musiikkia. (NAZ-2)
- (9) Hän kuoli ennen kuin minä syntyin. (NAZ-2)
- (10) Hän pitää tanssimusiikkista. (NAZ-2)
- (11) Minä pelään yliopistosta vuokra-asunnoon. (NAZ-2)
- (12) Hän on kääntäjä ja käännää Englannista. (EIZ-3)
- (13) Pappallani on toinen perhe. (AHZ-4)
- (14) Viikonloppuna joskus menemme isoäitille Lounyyn. (AHZ-4)
- (15) Eräänä päivänä hän aloi opiskella suomea. (AIZ-5)
- (16) Minun äidini nimi on Alena. (AIZ-5)
- (17) En halua unohtaa äidini vanhemmat. (AIZ-5)
- (18) Myös usein tavaamme ystävät koulusta tai yliopistosta. (AIZ-5)
- (19) Ensimmäinen tunti en kuunele hyvin professorille. (IUZ-6)
- (20) Menen sänkylle. (IUZ-6)
- (21) Jos hän on kotonamme, hän kirjoittaa sitä verkkosivua. (AUZ-7)
- (22) Nyt hän on taiden opettaja. (AUZ-7)
- (23) Minä heräen seitsemän tuntia ja viisitoista minuutia. (AUZ-7)
- (24) Nouten seitsemän tuntia ja kaksikymmentä minuutia. (AUZ-7)
- (25) Talossamme – toisessa korroksessa - on vielä setän perhe. (AEZ-8)
- (26) Enoni on hänen pojansa. (AEZ-8)
- (27) Menen kirjastoon, kaupaan, usein olen vain talossa. (AEZ-8)
- (28) Jo kun oli pieni lapsi, me leikkimme yhdessä paljon. (AOZ-10)

- (29) Minä asun äidini kanssa Prahassa Treboradicenssa. (AAZ-11)
- (30) Äidini äiti asuu Mešicessa. (AAZ-11)
- (31) Mutta minun tätilläni on myös lapsi. (AAZ-11)
- (32) Minulla on kaksi isoäitit. (OAZ-12)
- (33) Isoäitini oli matematiikkin opettaja. (OAZ-12)
- (34) Isoisäni on musiikkin opettaja. (OAZ-12)
- (35) Keskiviikona minä olen Palachovo aukiolla. (OAZ-12)
- (36) Suununtaina minä laulan kirkkossa. (OAZ-12)
- (37) Setällä oli kaksi tytärtä ja kolme poikaa. (ADZ-13)
- (38) Ottakaa kumpikin on jo äitit. (ADZ-13)
- (39) Hän asuu Plzenissa, kääntää saksaasta tsekiin. (OLZ-14)
- (40) Makuuhuonon keskellä on sänky ja pöytällä on kukat. (LAZ-1)
- (41) Rakastan rentoutuminenta takkan edessä. (LAZ-1)
- (42) Sen tähden esitelen tämän. (AHZ-4)
- (43) En tarvitse puutarhan mutta halua jotta minulla on parvekke. (AUZ-7)
- (44) Makuuhuonossa on suuri matala vuode, kaapi. (AUZ-7)
- (45) Olohuonossa on ruudullinen vuodesohva, tumma kaapi. (AUZ-7)
- (46) Keittiössä on musta keittiökaapit ja jääkaapi. (AUZ-7)
- (47) Asuntossani on iso eteinen. (AAZ-11)
- (48) Minä en tietä missä on unelma-asuntolini. (ADZ-13)
- (49) Sängyn vieressä on työpöytä ja kirjakaapi. (OLZ-14)
- (50) Työpöytän edessä on suuri ikkuna. (OLZ-14)
- (51) Ikkunan edessä on paljon kasvit pöytässä. (OLZ-14)
- (52) Haluaisin alkaa koen jälkeen. (NAZ-2)
- (53) Eli viimeinen koe, minä suoretin ja nyt puhun kesästä. (NAZ-2)
- (54) Kokossa, minä kertoj, että haluaisin matkustaa Ranskaan. (NAZ-2)
- (55) Söimme salaateja. (NAZ-2)
- (56) Kello kymmenen menin nukumaan. (NAZ-2)
- (57) Minä halusin työskennellä kuin asiakaan keskusta asiantuntija. (NAZ-2)
- (58) Minä halusin työskennellä kuin asiakaan keskusta asiantuntija. (AnnaPac)
- (59) Minä työskennelen siellä Kaini kesäloman. (NAZ-2)
- (60) Minä työskennelen kuusi tytön kanssa. (NAZ-2)
- (61) Minä haluaisin loppua lukkea Sofi Oksasen kirjan. (NAZ-2)

- (62) Me valmistelimme salaattia ja söimme häntä. (NAZ-2)
- (63) Keskiviikona, koska minulla oli työ iltapäivänä. (NAZ-2)
- (64) Minun vanhemmani ottivat loman. (AHZ-4)
- (65) Tänä viikona järjestettiin Jalkapallon maailman mestaruus. (AHZ-4)
- (66) Me viettimme siellä muutama päivää joka vuonna. (AHZ-4)
- (67) Hänen äitinsä oli kotoisin lasten siirtosta Suomesta Ruotsiin maailman sodan aikana. (AHZ-4)
- (68) Minä en ole tapaanut vielä niin paljon kaveria ja ihmisiä... (AHZ-4)
- (69) En tarvitsinut hakea niin paljon lähdeitä. (AHZ-4)
- (70) Ensi päivänä me lähtimme retkelle Seinäjokille. (AHZ-4)
- (71) Ensi päivänä me lähtimme retkelle Seinäjokille. (AHZ-4)
- (72) Valitettavasti en pidän suomalaisista ruokista. (AHZ-4)
- (73) Niin minä enemmän tapasin unkarialaisten tytöjen kanssa. (AHZ-4)
- (74) Nopeasti tottuin olueeseen vaahdon kanssa. (AHZ-4)
- (75) Suunnitelen paljon, haluan mennä Pitariin. (AHZ-4)
- (76) Päättin, että he asuvat minun luona. (AHZ-4)
- (77) Päättin, että minun täytyy parantua. (AHZ-4)
- (78) Opetan hänen tytönsä. (AHZ-4)
- (79) Meillä oli leiri jo toisella keertaa paikkalla, mikä nimi on „Ostrov - Saari“. (AEZ-8)
- (80) Tiistaina pakasin matkatavarani. (UOZ-9)
- (81) Se kertoi sotilaista, jotka halusivat varastaa aarreen kolmenkymmenenvuodensodan aikana. (UOZ-9)
- (82) Oli kiva nähdä taas, pitimme hauskaa ja nauroimme paljon. (UOZ-9)
- (83) Kaikki halusivat tiedä kaiken. (UOZ-9)
- (84) Olimme ulkona ja ennen kaikkea rentoutuimme. (AOZ-10)
- (85) Äitini, eno ja täti vietivät paljon aikaa yhdessä. (AOZ-10)
- (86) Rentoutuimme siellä paljon ja se oli viimeinen lämmin aika tänä vuonna. (AOZ-10)
- (87) Mökimme oli metsien keskellä. (AAZ-11)
- (88) Minä olin siellä äidini, aviopuolisonsa Toby ja pikkusiskoni kanssa. (AAZ-11)
- (89) Me löysimme asunnonne, mutta he olivat Itävallassa. (AAZ-11)
- (90) Meidän jallat pakottivat paljon. (UIZ-15)
- (91) Jopa me kiipesimme hyppyrille, vaikka pelään näitä korkeuksia. (UIZ-15)
- (92) Me emme voinut löyttää paikka. (UIZ-15)

- (93) Se retki kesti kolme päivää, siksi meidän täytyi kantaa monta asiaa sellällä. (UIZ-15)
- (94) Minä pidän suomen musiikkista, koska suomen musiikki. (AEZ-20)
- (95) Suomen muusikkot ovat paras! (AEZ-20)
- (96) Oikein rakastan musiikia. (AEZ-24)
- (97) Sitten pukeutun. (NIZ-16)
- (98) Kun olen valmis, syön aamupala, tavallisesti murot maiton tai jogurtin kanssa. (NIZ-16)
- (99) Sitten menen kouluun, mutta ensin pakaan minun koulun reppu. (NIZ-16)
- (100) Nyt pukeutun vain takki ja kengät ja voin mennä. (NIZ-16)
- (101) Minä opiskelen ja luen lehti ja olen kotona tai menen kaupungiin. (NIZ-16)
- (102) Illalla teen kotitehtävän vai kääntän. (NRZ-17)
- (103) Laitan itselesi ruokaa, tavallisesti jotain helpoa – pastaa tai salaattia. (AAZ-19)
- (104) Sitten luken tai opiskelen. (AEZ-20)
- (105) Joskus vain jutelen minun ystävän kanssa internetillä. (AEZ-20)
- (106) Myöhemmin me katsomme television tai minä opiskelen tai luken. (AEZ-20)
- (107) Viikonlopunna minä menen nukkua noin kahdeltatoista. (AEZ-20)
- (108) Minä menen ratikkalla. (UOZ-23)
- (109) Sitten menen keittiöön syömään ja tervehtin minun vanhemmatia. (AEZ-24)
- (110) Sitten menen keittiöön syömään ja tervehtin minun vanhemmatia. (AEZ-24)
- (111) Heti sitten pukeutun. (AEZ-24)
- (112) Yleensä minä syön voileipää ja myös murot maiton kanssa. (AIZ-25)
- (113) Tulin kaupasta asuntolaan kello nejlä ja allan soittaa hiulua. (EIZ-26)
- (114) Pidän juoksemista illaisin. (EIZ-26)
- (115) Syön jogurtia tai voileipaa. (EOZ-27)
- (116) Kun kurssit lopuvat kello kaksi, tavallisesti tulen kotiin. (EOZ-27)
- (117) Katson televisiota nukuvuodesta lähtien. (EOZ-27)

Alkeet-PL

- (118) Sinä et pitää ymmarrä miksi rakastan sinua. (KWGL-2)
- (119) Sinä et pitää ymmarrä miksi rakastan sinua. (KWGL-2)
- (120) Eilen sanoin minun vanemmalle että me avioitumme. (KWGL-2)
- (121) Meillä on enemmän tunnia tässä lukukausissa. (KWGL-2)

- (122) Meillä on paljon työtä ja pitämme opiskele ilman väliaikaa. (KWGL-2)
- (123) Alkaan valmentaa fitnessia. (KWGL-2)
- (124) Minä pidän seistä hirveästi siis en luopu. (KWGL-2)
- (125) Koko ajan pohtin vain, mitä minun pitää opiskella. (KUGL-3)
- (126) Sanoinko sinulle, että en lähte yksinäinen? (KUGL-3)
- (127) Unohtin kirjoittaa mitä ajattelen sinusta valokuvasta! (KUGL-3)
- (128) Ymmärrän, että asuu niin kaukana ei ole helppo meidän suhdeellamme. (BINL-4)
- (129) Et kirjoittanut mitään sinun tunneesi minulla. (BINL-4)
- (130) Sinä kuvitelet, miksi olin hyvin raivoisa... (BINL-4)
- (131) Mutta luulen, että ensin kesällä ehkä laittautun matkalle sinulle. (WINL-6)
- (132) Pelään oikein lentämistä. (WINL-6)
- (133) Anteeksi, että en olen kirjoitanut niin usein kuin sinä haluat. (LUAL-7)
- (134) Olet kiva poika, mutta valitettavasti miedän suhdemme lopuu. (LUAL-7)
- (135) Olet kiva poika, mutta valitettavasti miedän suhdemme lopuu. (LUAL-7)
- (136) Anteeksi, että minä en kirjoitanut sinulle niin kauan. (KOWL-8)
- (137) Minä en koskaan lentää lentokonella. (KOWL-8)
- (138) Tervehtin. (KOWL-8)
- (139) Suudelen. (KOWL-8)
- (140) Suorittatko? (KOWL-8)
- (141) Minä oppin ahkerasti, vahan joka päivä. (KOWL-8)
- (142) Minä pitän opiskelemisesta Poznanissa. (KOWL-8)
- (143) Minä en vielä tiedä Poznanin oikein hyvä, mutta minä pitän sistä. (KOWL-8)
- (144) Jos se ei autta minun on pakko mennä lääkärille. (KOWL-8)
- (145) Minä odottan tapaamisesta sinua kanssa. (KOWL-8)
- (146) Kirjete minulle nopeasti ja minä toivottan sinulle hyvää päivää. (KOWL-8)
- (147) En lähetä kirjettä koska pelään sinua. (SKJL-9)
- (148) Löysit kotiosoiteni matkatoimistosta, jossa olet työssä. (SKJL-9)
- (149) Ei ole helppoa. (KRAL-10)
- (150) Mulla on paljon työtä koko ajan, mutta en antautu vielä. (KRAL-10)
- (151) Pääsylippu ei ole kallis. (KRAL-10)
- (152) Etelässä Puolassa tavasin minun perhettä loppujen lopuksi. (ANAL-11)
- (153) Minun perheni kuoli, kun lentokone pudosi. (MAEL-12)
- (154) Kaikki naiset saivat työpaikassa nailon sukkahousut. (MAEL-12)

- (155) Nyt minä istun puistossa kirjoitamassa kirjettä sinulle. (PLIL-13)
- (156) Entä sinä, mitä sinä ajatelet siitä? (PLIL-13)
- (157) Anteeksi, että minä en kirjoitta usein, mutta minulla on paljon työtä. (KUAL-15)
- (158) Tule Helsinkiin! (KUAL-15)
- (159) Sinun täytyy tulla Helsinkiin! (KUAL-15)
- (160) Minä alkoin lokakuussa Suomen filologiaa. (KUAL-15)
- (161) Minulla on viisi tuntia suomea viikona. (KUAL-15)
- (162) Minä rakastan luonton sidea! (KUAL-15)
- (163) Milloin sinulla on loma koulussa ja saaput minulle? (SWAL-17)
- (164) Saapu kohta ja älä sano että et voi tai sinulla ei ole rahaa! (SWAL-17)
- (165) Eilen olin Dresdenissä, mutta se kaupunki ei minua miellytäi. (ZGUL-18)
- (166) Minä kaivan Saksasta koska olen todella onnellinen siellä. (ZGUL-18)
- (167) Minulla en ole paljon tuntit. (DODL-1)
- (168) Minä pidän oikein paprikasta, salaattista, banaanista sekä viinirypälestä. (DODL-1)
- (169) Minä olen kiinnostunut musiikkista, elokuvasta, valokuvaudesta. (DODL-1)
- (170) Minä olen kiinnostunut taidesta. (DODL-1)
- (171) Sänkyssä on patja, peite ja kolme mukavatta tyynyä. (DODL-1)
- (172) Pidän myös musiikkista. (KUGL-3)
- (173) Syön suklaata, kun tuntun haikea. (BINL-4)
- (174) Olen kiinnostunut digitalisesta taidesta. (BINL-4)
- (175) Hänen luonensa on minun samanlainen. (HINL-5)
- (176) Mina huvitelen sen kanssa usein. (LUAL-7)
- (177) Minä opettan nyt Poznanissa. (KOWL-8)
- (178) Minä kuntelen rock, metal ja gothic rock musiikia. (KOWL-8)
- (179) Minä mielelläni tavaan ystävän kanssa. (KOWL-8)
- (180) Syntyin vuonna 1987 sairaalassa Ketrzynissä. (SKJL-9)
- (181) Hiihtän, luistelen ja käyn lenkillä. (SKJL-9)
- (182) Luken paljon. (ANAL-11)
- (183) Puken nopeasti. (PLIL-13)
- (184) Minun opintojat päätyvät tavallisesti noin 18:00. (PLIL-13)
- (185) Olen kiinnostunut taidesta. (DOAL-14)
- (186) Me menemme elokuvassa tai baarissa, keskustelemme taidesta. (DOAL-14)
- (187) Asun vanhemmiin kanssa. (KUAL-15)

- (188) Minä kuunnelen mielelläni musiikkia. (KUAL-15)
- (189) Pidän suomen kielioppista. (MOOL-16)
- (190) Minun äitin nimi on Anna. (BOPL-19)
- (191) Asun nyt Poznanissa minun tuttun kanssa. (BOPL-19)
- (192) Jokana lauantaina menen Wroclawin ja tavan minun ystävän. (BOPL-19)
- (193) Me alkamme laulaa yhdessä. (BOPL-19)
- (194) Siksi me emme tavaa toisensa useasti. (SWAL-17)
- (195) Paitsi olen kiinnostunut maantiede karttatiedeestä. (SWAL-17)
- (196) Oppian todella paljon joka päivä. (ZGUL-19)